

Xalqning baxt-saodati bolalarni to'g'ri tarbiyalashga bog'liq.

Jon LOKK

Ma'rifat

ENLIGHTENMENT * XALO ZIYOLILARI GAZETASI * 1931-yildan chiqqan boshlagan

1931-yildan chiqqan boshlagan

2003-yil 28-may, chorshanba

№ 43 (7548)

Namangan tumanidagi "Xo'ja qishloq" mahallasi ahli hashar yo'li bilan 180 o'rinli maktab qurdi. Hasharda mahalla tadbirkorlari, fermerlar va "O'zbekiston" shirkat xo'jaligi ma'muriyati faol ishtirok etdi.

SO'NGGI UCH KUN MUJDALARI

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti I. Karimov 29 may kuni Moskva shahrida Shanxay Hamkorlik Tashkilotiga a'zo davlatlar rahbarlarining sammitida, 30 may kuni esa Mustaqil Davlatlar Hamdo'stligi davlatlari rahbarlarining Sankt-Peterburg shahrida bo'lib o'tadigan norasmiy uchrashuvida ishtirok etadi.

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Farmoniga ko'ra Nosirjon Sobirovich Yusupov O'zbekiston Respublikasining Xitoy Xalq Respublikasidagi Favqulodda va Muxtor elchisi etib tayinlandi.

Pariz shahrida BMTning Giyohvand moddalar va jinoyatchilikka qarshi kurash byurosi homiyligida anjuman bo'lib o'tdi. Giyohvand moddalarning Markaziy Osiyodan Yevropaga kirib kelishiga bag'ishlangan mazkur xalqaro anjumanda Jahon sog'liqni saqlash, Jahon bojxona tashkilotlari, Interpol, Yevropa Kengashi kabi tashkilotlar bilan birga, 55 davlatdan kelgan vakillar ham ishtirok etdilar. Unda Respublika bojxona qo'mitasi raisi B. Parpiyev boshchiligidagi O'zbekiston delegatsiyasi ham qatnashdi.

(Davomi 2-betda)

МАКТАБДАН ИЛМ ВА ХУНАР САРИ

Биринчи ва сўнги кўнгирак жаранглари — қалбларни қалқитган садо. Зеро, ўқувчи мактабнинг, меҳрибон биринчи ўқувчисининг илиқ кучогини илк бор ана шу наво орқали хис эта бошласа, «Сўнги кўнгирак» эса уни кутлуг остона — катта ҳаёт сари ташланадиган кейинги қадамларига оқ йўл тилайди.

нинг тўрида сақлайдиган бўлиши.

— Мана яна бир ўқув йили якунига етди, — дейди сўнги кўнгирак тантаналарини очар экан, мактаб директори Мавжуда Воҳидова. — Демак, сиз яна бир ёшга улғайдингиз. Бу улғайиш нафақат ёшнингизга ёш қўшди, балки тафак-

собиқ ўқувчи Омон Содиқовлар ҳам битирувчи синф ўқувчиларига оқ йўл тилашди. Эътиборлиси, шу кун катта ҳаётга тетапоя қилаётган ўқувчиларни ушбу даргоҳ остонасида ўзининг меҳр тўла кучогини очиб, кутиб олган биринчи ўқувчиси Озода опа Фозиқжаеванинг дил

раҳбари Ирина Каткова. — Қувончлиси, уларнинг орзулари жуда улкан. 11-синф битирувчиларининг барчаси олий ўқув юртига кириб, ўқишларини давом эттириш ниятидалар. 9-синф битирувчиларининг 70 фоизи мактабда қолиб таълим олиш-

Qutlug' ostona

бўлсин. Шундан сўнг тантанада сўз олган Ҳамза туманидаги йили муовини Шавкат Жавлонов, туман ХТБ ходими Ҳалима Қодирқулова, И.Охунбобоев номидagi маҳалла райиси Саидрасул Фозиев, маҳалла фоллари номидан шу мактабни бундан 47 йил аввал битирган

изхорлари барчанинг қалбини жунбишга келтирган бўлса, битирувчиларнинг ўзларини истиқбол сари бошлаган устозига тақдим этган гулдарасталардан кучоғи тўлган ўқувчининг кўзларидан қалқиган севиноч ёшлари гулларнинг пешонасидан ўлди.

Чилонзор туманидаги 188-умумий ўрта таълим мактабда ўтказилган «Сўнги кўнгирак» тадбири ҳам ўзига хос ҳис-ҳаяжонга бой бўлди.

— Бу йил илм масканимизнинг 9-синфини 69 нафар, 11-синфини 37 нафар йигит-қизлар битиришяпти, — деди мактаб

ни мўлжаллашяпти. Сабаби, мактабимизда инглиз тили, информатика фанлари чуқурлаштирилиб ўқитилади. Келажакда эса зие ўчоғи тилшуносликка тўла ихтисослашади.

Дарҳақиқат, ушбу умумий ўрта таълим мактабда ўқувчиларга бир неча тиллар чуқур ўргатиляпти. Хусусан, янги ўқув йилидан бошлаб, бир гуруҳ ота-оналарнинг таклифи билан ўзбек тили синфи ҳам очилади. Биринчи синфларга жами 72 нафар ўғил-қизлар қабул қилинади.

(Davomi 2-betda)

ГАЗЕТАНИ БАРАҚЛАГАНДА:

ЯНГИ ПЕДАГОГИК ТЕХНОЛОГИЯ ВА ТАЪЛИМ САМАРАДОРЛИГИ 2-бет

ТАРИХНИ ЎРГАНИШДАГИ ХОЛИСЛИК — КЕЛАЖАК УЧУН МАСЪУЛЛИК 3-бет

ОРОМГОҲЛАРДА ТАРБИЯВИЙ ИШЛАР ҚАНДАЙ ТАШКИЛ ЭТИЛАДИ? 4-бет

МУОМАЛА ВА НУТҚ У ПЕДАГОГИКАДА НЕЧОГЛИ АҲАМИЯТ КАСБ ЭТАДИ 5-бет

БАХТСИЗ ҲОДИСАМИ ЁКИ..? 6—7-бетлар

ЖАДВАЛЛИ КРОССВОРД 8-бет

ИНШОЛАРДА ВАТАН МАВЗУСИ

Республика Таълим марказида Халқ таълими, Олий ва ўрта махсус таълим вазирликлари ва «Камолот» ёшлар ижтимоий ҳаракати ҳамкорлигида ташкил қилинган «Тарихий бийма, келажакни қуриб бўлмайди» (Истиклолнинг дастлабки йилларидаги воқеалар), «Ўзбекистон тарихи саҳифалари: Истиклол сари машаққатли йўл» мавзуларида ижодий иншоолар танловининг Республика аъёнли босқичи бўлиб ўтди.

Танловнинг ушбу босқичига Қорақалпоғистон Республикаси, вилоятлар ва Тошкент шаҳар туманларида солиб деб топишган 195 нафар мактаб ўқувчилари, академик-линей ва касб-қунар коллежлари ҳамда олий ўқув юрти талабаларининг энг яхши ижодий иншоолари тақдим этилди.

Мазкур иншоолар танловининг дастлабки босқичларида 400 минг нафардан зиёд ўқувчилар иштирок этишган эди.

Ижодий иншоолар танловини ўтказишдан асосий мақсад, ўқувчилар ва талабаларнинг юртимиз истиклолга эришишга қадар босиб ўтган тарихий йўли ҳақида қанчалик билимга эга эканликларини, собиқ шўролар давридаги тоталитар тузумнинг мустамлакчилик сифатини, унинг XX асрда ўзбек халқи бошига келтирган қуфлатлари — киргизибтар урушлар, оммавий қатғонлар, шу жумладан, 80-йилларда собиқ Иттифоқни саклаб қувчи турли нораларни қўлаб, Ўзбекистонда бошланган «пахта иши», миллатимизга нисбатан уюштирилган фитна ва иволларнинг оқибатлари, 80-йилларнинг охирида юртимиз ижтимоий ҳаётида юз берган сиёсий ва ижтимоий соҳалардаги демокра-

тик ўзгаришларни ҳамда истиқлол ҳаракатини, 90-йиллар бошида Президент И.Каримовнинг мамлакатимизни аждодларимиз оруз қилган муस्ताқилликка олиб чиқишдаги ролини, давлатимиз ва юртобимиз томонидан муस्ताқиллигимизни мустақамлаш учун қилинган саъй-ҳаракатларни, муस्ताқил Ўзбекистоннинг дунё ҳамжамиятидан муносиб ўрин эгаллашини ва «тенглар ичра тенг» давлат эканлигини, 12 йил давомида мамлакатимизнинг ички сиёсати мазмунида қандай улкан ўзгаришлар рўй берётганини, илгариги собиқ муқтабид шўролар тузумининг қом-ашё базаси бўлган ўлкада бугун янги турдаги тайёр махсусотлар ишлаб чиқарувчи юзлаб корхоналарнинг бунёд этилишини, минг йиллик тарихга эга анъаналаримиз ва кадрларимизнинг қайтарилишини, қабих нијати кимсаларнинг жамиятимизнинг ривожланиши ҳамда халқимизнинг тинч, осуда ҳаётига раҳна солишга бўлган ҳаракатларини, «Ўз уйингни ўзинг асра!» широнинг мазмуни ва моҳиятини, муस्ताқилликнинг бугунги кунда ҳам нақадар буюк неъмат ва муқаддас қадрият эканлигини нечоғли тереб аниглаб етганликларини аниқлаш, иншо ёзувчи ҳар бир ўқувчи ва талабада бугунги кунда ва келажакда жамиятдаги ўзини қандай тасаввур этиши ва муस्ताқилликни асраш учун нималар қилиш лозимлиги ҳақидаги эркин фикрларини ёзма ифода эта олиш, таҳлил қила билш қонималарини шакллантиришдан, она Ватанга муҳаббат ва садоқат хис-туйғуларини ўстиришдан иборат эди.

(Davomi 5-betda)

КИТОБ — ЭНГ ЯХШИ ТУҲФА

Бағдод туманидаги 10-умумтаълим мактабининг битирувчи синф ўқувчилари томонидан мактаб кутубхонаси учун эсдалик сифатида бадиий адабиётлар соғва қилиш анъанавий тусга кириб бормоқда.

Бу йил мазкур мактабнинг 118 нафар ўқувчилари 9-синфини, 70 нафари эса 11-синфини тугалламоқда.

— Битирувчи синф ўқувчилари томонидан эсдалик сифатида қолдирилётган китоблар эвазига кутубхонамиз фонди бойиб бормоқда, — дейди мактаб директори М. Мўминов. — Ҳуш, масалани ечинининг иккинчи йўли қандай? — яна сўраймиз.

— Биз «Автойўл»чилар билан келиша олганимизда эди. Улар ўша 96 миллион сўм маблағни бизнинг ҳисоб-рақамимизга ўтказишганда, ўзимиз биринчи галда қўшиб-чатиб мана шу битмай ётган бинони битказиб оларимиз. Қизиқ. Хали ўша 96 миллион сўмнинг ўзи йўқ-ку? Бунинг устига «Автойўл»чилар ўша қарзларини ташкилотлардан қуни ортагаёқ ундиришадими ёки 10 йилдан кейин ундиришадиларми? Сўнгра, улар жамоа ширкат ҳужалиги раисининг таклифи рози бўлишадими, йўқми? Яна битта гап. Ахир, мактабга ҳеч бўлмаганда 1 та спорт зали ҳам керак-ку? Назаримизда, масала ечимининг иккинчи йўлида ҳам муаммони ҳал этиш анча қўлайроқдир.

Ақромжон ТУРСУНАЛИЕВ

Tashabbus

UY YUMUSHLARI VA SPORT

Italiyalik sport mutaxassislari 37 yoshli, ikki nafardan farzandi bo'lgan bekalarining kundalik uy yumushlarini o'rganib, quyidagi xulosaga kelishdi: Uy bekalarining 8 soatlik turli yumushlari 2 marta futbol o'yiniga, velosipedda 80 km. yo'l bosish yoki 2 soat tinimsiz tennis o'yinash bilan barovar ekan.

UZLUKSIZ MUTOLAA

Berlin maktablaridan birida tahsil olayotgan 6 nafar o'quvchi uzluksiz ovozsiz chiqarib 2000 sahifalik kitobni 61 daqiqada 16 minutda o'qib bitirishdi va bu borada Jahon rekordini o'rnatishdi. Aytgancha, bunday rekord muqaddam italiyalik bir talaba tomonidan ham o'rnatilgan ekan.

QUYOSHDAN QUVVAT OLIB...

Shveytsariyada quyosh batareyalaridan quvvat olib ishlaydigan avtomashina ixtiro qilindi. Soatiga 82,6 kilometr yo'l bosadigan mazzur avtomobil shu turkumdagi mashinalar ichida hozircha eng tezuraridir.

Muammo

Тахририятимизга Тошкент давлат маданият институтининг деҳқонobodlik талабаси Рустам Зоиров ўзининг узундан-узук битган шикоят хатини қўлтиқлаб келди. Ропла-роса 12 қоғозли шикоят хатининг мазмуни шундан иборатки, Деҳқонobod тумани Маодон Ибрагимов номидagi жамоа ширкат ҳужалигининг Оқиртма қишлоғидаги мактабнинг қурилиши бошланганига 20 йилдан ошган. Бирок бина ҳали-хануз фойдаланишга топширилгани йўқ.

Тахририят топшириғи билан шикоят хатини олиб, Қашқадарё вилояти Деҳқонobod туманининг

остки қисми зах ва намдан шил-вираб қолган. «Катталар» мактаб биносини янгилаш лозим эканлигига иқдор бўлишиб, 1981 йилда ҳозир сизлар қурган бина қурилиши бошланган эди. Бирок, хали-хануз битмапти. Бу хусусда маҳаллий матбуотлардан ташқари Республика матбуотларида, хусусан, «Туркистон» ва «Халқ сўзи» газеталарида ҳам танқидий мақолалар босилиб чиқди. Ҳар мақоладан сўнг бироз иш бошлангандай бўлибди-ю, бироз фурсат ўтган, яна таққа тўхтади. «Орик қўйга пирок уч» деганларидек, кейинги вақтларда эски бўлса-да, фойдаланиб турган бинамизда «сарик қумурска» деган бало пайдо бўлди. Егочни ҳам, хатто деворни ҳам еб кетаяпти... Қурилганига 40 йилдан ошган

айтарли ишлар амалга оширилмаган.

Шундан сўнг Мардон Ибрагимов номидagi жамоа ширкат ҳужалиги идорасига томон йўл олди. Жамоа ширкат ҳужалиги бошқаруви райиси Уразалим Шукуров билан учрашиб сўхбатлашдик.

— Мактабни фойдаланишга топшириш учун тахминан 20 миллион сўм маблағ керак, — дейди У.Шукуров. — Бу катта маблағ, ҳужалигимизнинг қурби бунга етмайди. Бирок, масалани ечинининг бошқа йўли ҳам бор. Қашқадарё вилояти ҳокимлигининг ташаббуси билан ана шу мактаб қурилишига вилоят «Автойўл» идораси ҳимий қилиб киришган. «Автойўл»чилар мактабга 120 ўқувчи ўрнига эга бўлган

айтарли ишлар амалга оширилмаган.

Шундан сўнг Мардон Ибрагимов номидagi жамоа ширкат ҳужалиги идорасига томон йўл олди. Жамоа ширкат ҳужалиги бошқаруви райиси Уразалим Шукуров билан учрашиб сўхбатлашдик.

— Мактабни фойдаланишга топшириш учун тахминан 20 миллион сўм маблағ керак, — дейди У.Шукуров. — Бу катта маблағ, ҳужалигимизнинг қурби бунга етмайди. Бирок, масалани ечинининг бошқа йўли ҳам бор. Қашқадарё вилояти ҳокимлигининг ташаббуси билан ана шу мактаб қурилишига вилоят «Автойўл» идораси ҳимий қилиб киришган. «Автойўл»чилар мактабга 120 ўқувчи ўрнига эга бўлган

"ТУЯ ГҮШТИГА ТҮЙГАН ҚУРИЛИШ"

ёхуд учинчи газетанинг "турткиси" қандай натижа берар экан?

узук Оқиртма қишлоғига отланди. Қишлоққа кириверишда ўша "туя гўштига тўйган" мактаб биносининг устидан чиқдик. Бир хаватли, 420 ўринли мактаб биноси. Бинонинг устига хатто шиферлар ҳам қўқилган. Шиферларнинг қўқилганига ҳам бир неча йиллар бўлган шекилли, тоғли Деҳқонobodнинг полвон-полвон шамоллари бир қанчалаб шиферларни кўтариб юборган. Мактаб биносининг деворлари тоғликларнинг ўзларига мос услубда тошдан терилган. Мустақамлик даражаси юқори. Аммо ана шу мустақам деворлар хали кетма-кет сувоқ қилиниши керак. Чала қурилишда эшик, ром ва деразалар ўрнатилиши лозим. Хоналарнинг ости ва шиллари ҳам пардозлашга муҳтож. Ана шу ишлар ниҳоясига етса, қурилиш ишлари якунланади. Сўнгра ички жиҳозлар керак бўлади.

пакса деворли мактабни қўздан кеңирдик. Дарҳақиқат, мактаб биноси эскирган. Директор хасрат қилган ўша "офат" боис мазкур бинага энди ортиқча юк қўйиш ноқоис. Шу ўринда масаланинг бошқа томонига ҳам эътиборингизни қаратмоқчимиз. Бундан 22 йил бурун мактабда 300 нафарга яқин бола ўқирди. Утган давр ичида Оқиртма қишлоғи ҳам энгига, ҳам бўйига ўсди. Энди ана шу мактабда 583 нафар бола ўқияпти. Англаган бўлсангиз, мактабда айни кундаги хоналар тақчиллиги-ю жиҳозлар етишмовчилиги хусусида гапирялгимиз... Утган 22 йил ичида ҳамма нарса ўзгарди. Хатто давр ҳам, сиёсат ҳам янгиланди. Жонажон юртимиз муस्ताқилликка томон юз тугди. Энг муҳими, бугунги бахтиёр қурилишимизга келиб ёшлар таълим-тарбиясига бўлган муносабат энг долзарб масала даражасига кўтарилди.

Ҳўш, нега Оқиртмадаги мактаб биноси битмапти? Сўраб-сўриштирдик. Қурилишнинг ҳозирги ҳолатигача бўлган ишларнинг 80 фоизи давлат маблағлари ҳисобидан бажарилган. Қурилиш 1990 йилдан эътиборан жамоа ширкат ҳужалиги ҳисобига ўтган бўлса-да, ўтган 13 йил давомида

(Davomi 2-betda)

SO'NGGI UCH KUN MUJDALARI

(Davomi. Boshi 1-betda)

Kecha poytaxtimizdagi Y.Oxunboboyev nomidagi maxsus maktab-inter...

Samarqand shahrida Germaniyaning Konrad Adenauer jamg'armasi, O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisining inson huquqlari bo'yicha vakili (Ombudsman), O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi strategik tadqiqotlar instituti hamda inson huquqlari bo'yicha Respublika milliy markazi hamkorlikda seminar o'tkazdi.

Frantsiyaning O'zbekistondagi elchixonasi va Viktor Gyugo nomidagi Frantsiya madaniy markazi uch kunlik o'quv seminarini tashkil etdi.

O'zbekiston Respublikasi tashqi ishlar vazirining birinchi o'rinbosari Vladimir Norov hamda Amerikaning yurtimizdagi Favqulodda va Muxtor elchisi Jon Xyorbstal ikki davlat o'rtasida narkotik moddalarni nazorat qilish va qonun hujjatlarini qo'llash sohalarida o'zaro ko'maklashuv bo'yicha imzolangan bitimga tuzatish kiritish to'g'risidagi hujjatga imzo chekdilar.

AQSning Nyu-York shahrida tashkil etilgan "Qadimiy shaharlar san'ati" ko'rgazmasida Germaniya, Buyuk Britaniya, Frantsiya, Shveytsariya, Rossiya, Yaponiya, O'zbekiston kabi dunyoning 17 mamlakatidan keltirilgan muzey eksponatlari namoyish etilmoqda.

Buxoro shahar xalq ta'limi bo'limiga qarashli 17-va 35-maktablarda yangi o'quv yilidan boshlab kompyuter sinflari faoliyat ko'rsatadi.

МАКТАБДАН ИЛМ ВА ХУНАР САРИ

(Davomi. Boshi 1-betda)

Мақтаб раҳбари билан суҳбатлаша туриб, «Сўнги кўнрок» тadbiri иштирокчиларига назар ташлаيمиз.

ларимиз Ирина Каткова, Полина Ермолинская, Ильмира Гизатулина рабоблари ҳар бир ўқувчи ҳаётида унутилмас эз қолдириши шубҳасиз.

Дарвоқе, битирувчиларга дил сўзлари, эзгу тилаклари билдирилаётган пайтда мактаб ҳовлиси осмонда қалдирғочлар айланиб уча бошладилар.

Курбонбой МАТКУРБОНОВ, Баҳодир ЖОВЛИЕВ, «Ma'rifa!» муҳбирлари Бурҳон РИЗОКУЛОВ олган суратлар

«Тўя гўштига тўйган қуридийш»

ёхуд учинчи газетанинг «турткиси» қандай натижа берар экан?

(Davomi. Boshi 1-betda)

Жамоа ширкат ҳўжалигининг ўзида қандай ички имониятлар бор? — яна сўрадик. Уразалим Шукуровдан.

Биз Деҳқонobod туманининг Мардон Ибрагимов номидаги жамоа ширкат ҳўжалиги бошқаруви идорасидан ҳафсаламиз «пир» бўлганча ҳўргин бир қайфиятда ортага қайтидик.

ши жамоа ширкат ҳўжалиги кўйлари-нинг эгиз кўзиларини ҳам кўтиб ўтирмайди мактаб биноси қурилишини битказишимиз бошқа йўллари қидириб топишармикан? Эки аксинча 22 йилдан бўён битмаётган мактаб биноси қурилишини ёзганимиз учун тагин бироз кутмасабилар?» дея биздан хафа бўлишармикан?

Абдували ОБИДИНОВ, «Ma'rifa!»нинг Қашқадарё ва Сурхондарё вилоятлари бўйича махсус муҳбири

Бугунги кунда умумий ўрта таълим мактабларида янги педагогик технологиялари жорий этишга алоҳида эътибор берилмоқда.

4-қатор. H2SO4 + Zn = ZnSO4 + H2 2-мисол 1-қатор. Тартиб рақами 26 бўлган элементда протон, электрон ва нейтрон сони нечтага тен?

Тест саволлари — билимини синашга, ўқувчининг ўзлаштирилган қатъий ишончи бор ёки йўқлигини аниқлашга қаратилган.

ИШЧАН РУҲДА ЎТДИ

Замонавий талаблар асосида таълим тизими ислоҳ қилинаётган ҳозирги даврда шаклланаётган назарий билимлар мажмуини пешма-пеш амалиётга жорий этиб бориш — кўзланган мақсад сари йўлнинг ишонарлигини тасдиқлайдиган асосий мезон ҳисобланади.

да институт ўқитувчилари ўзлари олиб бораётган изланишлардан бошқа олий ўқув юртралидаги ҳамкасбларини воқиф этган бўлишса, улар томонидан баён этилган тажрибалар ҳам ўз ўрнида мазкур олий ўқув юрти про-

ган педагогик инновацияларнинг оқилона, самарали тарзда жараёнга татбиқ этилиши атрафидаги мавжуд муаммоларга биргаликда ечим изланди.

Anjuman

фессор-ўқитувчиларига кўпгина янгиликларини берди. Шу билан биргаликда, ҳозирда олий таълим-да сифатни кўтарилганининг асосий омилларидан бири деб қаралаёт-

Муҳбиримиз

«ФАННИ ЎҚИТИШ МУАММОЛАРИ»

Яқинда Сирдарё вилояти педагогларни қайта тайёрлаш ва ма-лакасини ошириш институти, Сирдарё туман халқ таълими бўлими ҳамкорлигида тумандаги 26-ўрта мактабда «Миллий истиқлол госяси: асосий тушунча ва тамойиллар» фанини замонавий педагогик технологиялар асосида ўқитиш муаммолари» мавзусида вилоят миқёсидаги методик семинар бўлиб ўтди.

лотлар, шунингдек, «Миллий кадрларнинг қайта тайёрлаш ва ма-лакасини ошириш институти, Сирдарё туман халқ таълими бўлими ҳамкорлигида тумандаги 26-ўрта мактабда «Миллий истиқлол госяси: асосий тушунча ва тамойиллар» фанини замонавий педагогик технологиялар асосида ўқитиш муаммолари» мавзусида вилоят миқёсидаги методик семинар бўлиб ўтди.

дарё ВПҚТМОИ «Ижтимоий фанлар ва маънавий асослари» кафедрасининг катта ўқитувчиси Г.Улугбекова маъруза қилди.

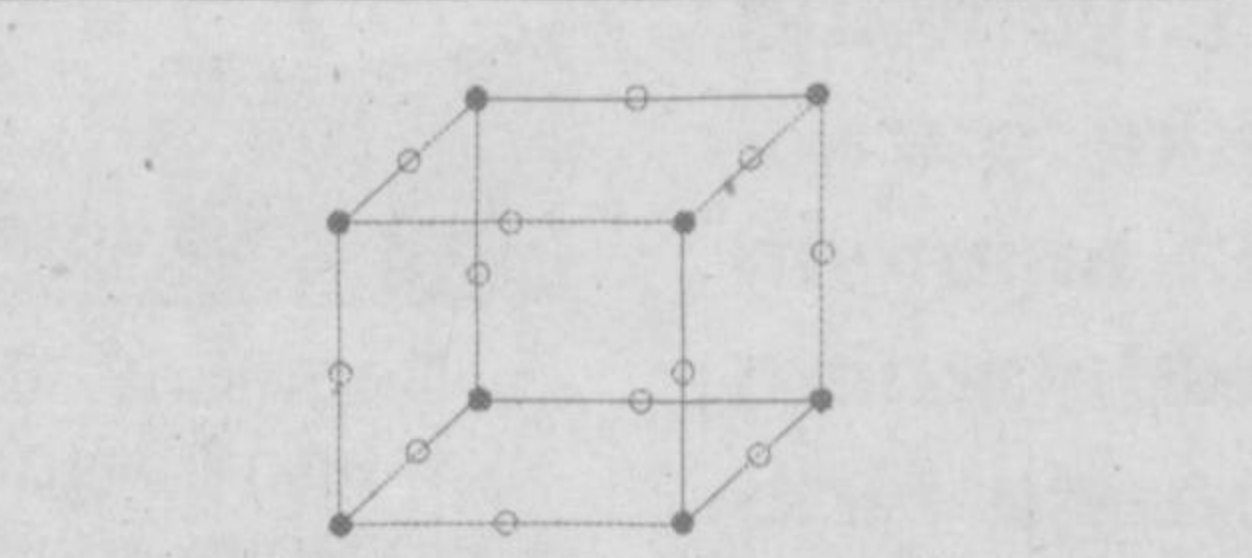
Xabar

фессор-ўқитувчиларига кўпгина янгиликларини берди. Шу билан биргаликда, ҳозирда олий таълим-да сифатни кўтарилганининг асосий омилларидан бири деб қаралаёт-

Гулчехра ШАҲОБИДДИН қизи

O'qituvchiga yordam

етказиш сўралади. P2O5 + KOH H3PO4 + KOH CaO + P2O5 2-вариант. Генетик боғни амалга ошириш сўралади.

Ош тузининг кристалл панжараси

3-вариант. Ҳар бир қаторга алоҳида (вариант бўйича) тенгламени охирига етказиш сўралади.

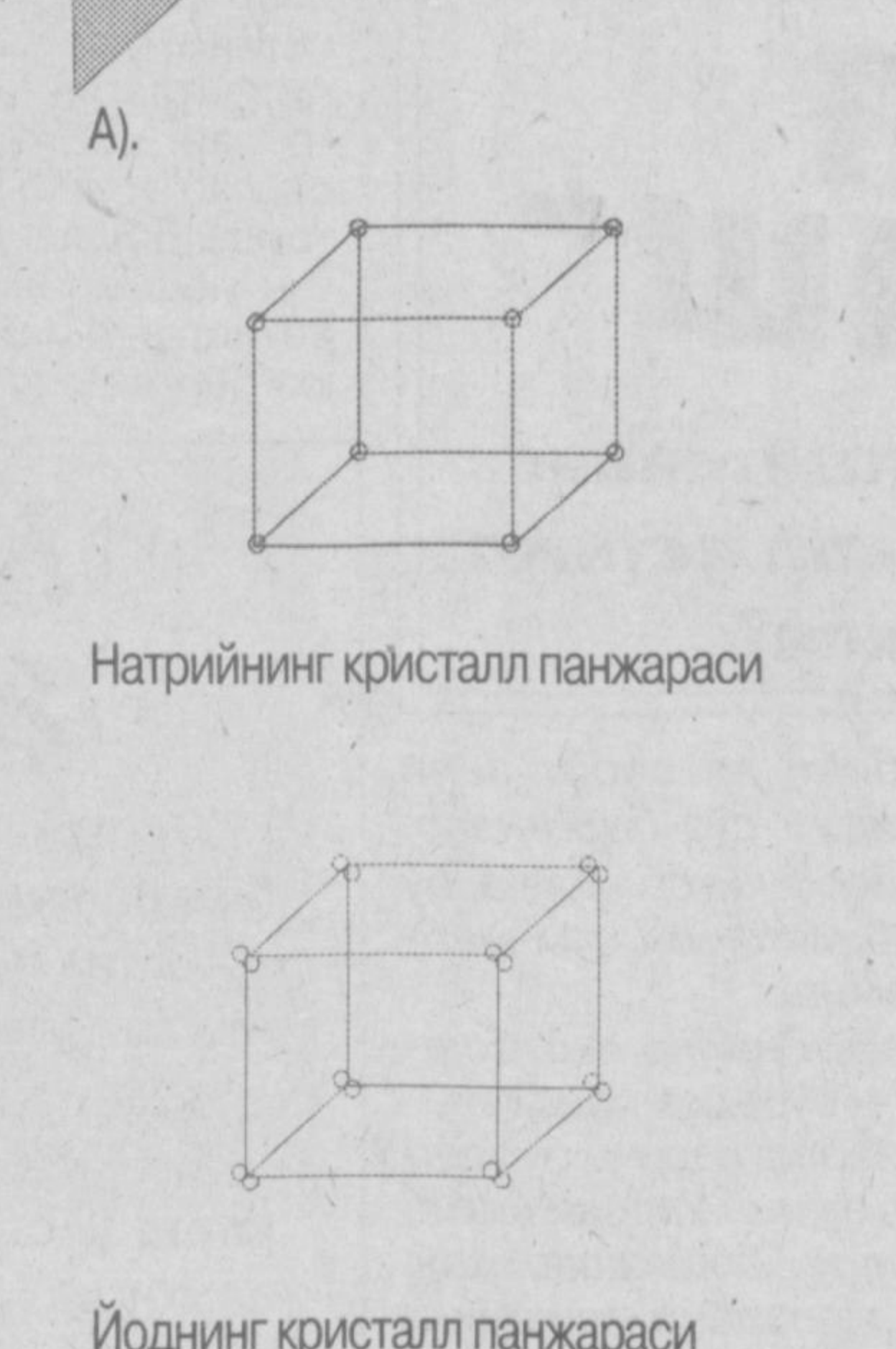
Қайси модда атом, молекуляр ва ион кристалл панжарани ҳосил қилади? В) Печ қуйидаги қисмлардан иборат бўлади:

Янги педагогик технология ва таълим самарадорлиги

(Кимё дарси мисолида)

кислота H2SO4 нинг Zn билан реакцияси охирига етказиш ва тушунтириб беринг.

амалий машғулотлар ўтказилганда қўлаш яхши самара беради. Бунда ўқувчилар қилинган тажрибаларни ўз қўзлари билан кўриб, бўлаётган ўзгаришларни кузатиб, натижаларини баён қилишлари лозим.

Натрийнинг кристалл панжараси

Йоднинг кристалл панжараси

4-савол. Сульфат кислотаси (H2SO4) нинг тузларига мисол келтиринг ва нима мақсадда ишлатилишини тушунтиринг?

Мисол. 1-вариант. Амалий машғулот (8-синф учун) кислород (O2) гуруҳидаги элементларнинг хоссаларини аниқлаб беринг.

С.НИЗОМОВА, С.Раҳимов туманидаги 28-умумий ўрта таълим мактабининг олий тоифали кимё фани ўқитувчиси

Table with 4 columns: T/P, Керакли модда, Таъсир этувчи модда, Реакция тенгламаси, Хулоса

Table with 3 columns: T/P, Керакли модда, Таъсир этувчи модда, Реакция тенгламаси, Хулоса

Tarix saboqlari

Mustaqillikning kulta kiriritilishi va xalqaro hamjamiyat bilan integratsiya jarayonlarini...

Mustaqillikning kulta kiriritilishi va xalqaro hamjamiyat bilan integratsiya jarayonlarini...

Mustaqillikning kulta kiriritilishi va xalqaro hamjamiyat bilan integratsiya jarayonlarini...

Mustaqillikning kulta kiriritilishi va xalqaro hamjamiyat bilan integratsiya jarayonlarini...

Mustaqillikning kulta kiriritilishi va xalqaro hamjamiyat bilan integratsiya jarayonlarini...

Mustaqillikning kulta kiriritilishi va xalqaro hamjamiyat bilan integratsiya jarayonlarini...

Mustaqillikning kulta kiriritilishi va xalqaro hamjamiyat bilan integratsiya jarayonlarini...

Mustaqillikning kulta kiriritilishi va xalqaro hamjamiyat bilan integratsiya jarayonlarini...

ТАРИХНИ ЎРГАНИШДАГИ ХОЛИСЛИК — КЕЛАЖАК УЧУН МАСЪУЛИЯТ

Mustaqillikning kulta kiriritilishi va xalqaro hamjamiyat bilan integratsiya jarayonlarini...

Mustaqillikning kulta kiriritilishi va xalqaro hamjamiyat bilan integratsiya jarayonlarini...

Mustaqillikning kulta kiriritilishi va xalqaro hamjamiyat bilan integratsiya jarayonlarini...

Mustaqillikning kulta kiriritilishi va xalqaro hamjamiyat bilan integratsiya jarayonlarini...

Mustaqillikning kulta kiriritilishi va xalqaro hamjamiyat bilan integratsiya jarayonlarini...

Mustaqillikning kulta kiriritilishi va xalqaro hamjamiyat bilan integratsiya jarayonlarini...

Mustaqillikning kulta kiriritilishi va xalqaro hamjamiyat bilan integratsiya jarayonlarini...

Mustaqillikning kulta kiriritilishi va xalqaro hamjamiyat bilan integratsiya jarayonlarini...

Дилором АЛИМОВА, тарих фанлари доктори, профессор, ЎРФА БУРЯКОВ, Юр ФА академик, Маргарита ФИЛАНОВИЧ, тарих фанлари номзоди

ИНШОЛАРДА ВАТАН МАВЗУСИ

(Давоми. Боши 1-бетда)

Ижодий иншолаш танлови ўз мақсадида эришганлигини танлов иштирокчиларининг юрак кўридан чиқиб келадиган ҳис-туйғуга бой, сермаъно, қайноқ фикрларидан ҳам билса бўлади. Улар ёзган иншолашга бир назар солисанг...

рининг биринчи ўринбосари Р. Ахлидинова, ХТВ умумий ўрта таълим бош бошқармаси бошлиғи А.Зокиров, Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги вакили Зоир Тошматов ҳамда ушбу танловнинг Республика миқёсидаги ҳакамлар ҳайъати раиси М.Абдурайимовлар иштирок этдилар.

Республика ҳакамлар ҳайъати танлов низомида қандайдир қўйиладиган қоидалардан келиб чиқиб, ҳар бир йўналиш бўйича 3 та биринчи, 3 та иккинчи, 3 та учинчи (жами 18 та 1-3 ўринлар) ва 11 та рабатлантирувчи ўринларни, жами 29 та тақдирланувчи ўринларни белгиледи. Булардан мактаб ўқувчилари — 18 нафар, академик лицей ва коллеж ўқувчилари — 5 нафар, олий ўқув юрти талабалари — 6 нафар эди.

Ҳакамлар ҳайъатининг ҳулосасига кўра, танловнинг "Тарихий билмай, келажакни қуриб бўлмайти (Истиклолнинг дастлабки йилларидаги воқеалар)" йўналиши бўйича 1-ўринларига Юлдаш Абдуллаева (Анджон вилояти, Асака туманидаги 27-мактабнинг 10-синф ўқувчиси), Ирода Абдуллаева (Бухоро озиқ-овқат ва энгил саноат институти 2-курс талабаси) ва Зухро Оккулова (Жиззах вилояти, Зарбдор туманидаги иқтидорли болалар интернати 10-синф ўқувчиси) муносиб деб топилди.

Шу йўналиш бўйича 2-ўринларга Нафиса Муродова (Самарқанд вилояти, Пайарик туманидаги 20-мактабнинг 10-синф ўқувчиси), Нам Елена (Хоразм вилояти, Урганч шаҳридаги 21-мактабнинг 11-синф ўқувчиси), Розия Охунова (Зарафшон академик лицейининг 1 курс ўқувчиси) лойиқ топилган бўлса, "Ўзбекистон тарихий саҳифалари: Истиклол сари машаққатли йўл" йўналиши бўйича 1 ўринларни Дилбарой Мамраҳимов (Анджон вилояти Шаҳрихон туманидаги 28-мактабнинг 10-синф ўқувчиси), Лайло Матназарова (Урганч давлат университети қошидаги академик лицейининг 1-ғуруҳ ўқувчиси), Нигора Жумаева (Бухоро вилояти, Ромитан туманидаги 1-мактабнинг 10-синф ўқувчиси) кўлга киритишди.

Ғолибларни тақдирлаш маросими аяқланганча, Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Ешлар қўмитаси раиси Азамат Зиё ғолиб ўқувчи-талабалар билан мулоқот ўтказди. Бир ярим соат давом этган мароқли суҳбат ёшларда катта таассурот қолдирди.

Бахтиёр Дониёров,
ХТВ Умумий ўрта таълим бош бошқармаси
бошлиғи ўринбосари,
Абдулхамид АБДУЛАХАД ўғли,
"Ma'rifa" мухбири
Б.РИЗОКУЛОВ олган сурат.

Таълим-тарбия жараёнида, халқ донолиги намуналари бўлиши мақол, матал, ривоятлардан фойдаланиш икки натижа берди. Масалан, билим олиш афзалликлари, илм олиш учун умрбод излашни кераклиги уқурилганда "Бешидан қарбгача илм изла" ҳадисининг мисол келтирилиши ва қўйидаги ривоятнинг ҳақиқатлиги мақсадида мувофиқ:

Хуфиз Парвезнинг доно, оқил ва билимдон Бузургмехр исми вазири бўлган экан. Бир кун ондига румлик аъли келибди. Бузургмехрнинг ўта билимдон эканлигини билган элчи унга: "Дунёдаги ҳамма нарса-ни биласми?" — деб савол берди ва "ха" деган жавобни кутди. Аммо Бузургмехр "йўқ" дея жавоб берди. Элчининг ҳайронлигига

РИВОЯТЛАР ҲАМ ТАРБИЯЛАЙДИ

жавобан вазири: "Ҳали ҳамма нарсани ўзи ондан тугилиб бўлгани йўқ!" — деган экан.
Кайковус ўз ўлига насиҳатларида дейди: "Сўзинг икки томони бор — юзи ва орқаси. Агар сўзинг юзини билсанг-у, орқасини билмасанг тўтисан". Инсон сўзининг орқасидан келадиган маъноларни ҳам идрок қила олиши керак.
Ривоят қилишларига, бир подшоҳ туш кўрибди. Тушида барча тишлари тўқилиб кетган эмиш. Тезда мударблар (туш таъбирини айтивчи)ни чақириб, тафсилотини сўраб-

ди. Мударблар: "Подшоҳи олам, тезда барча қариндош-уруғларингиз, сўнг сиз ўласиз", — деб таъбир қилибди. Ҳазрабланган шох мударбининг 100 дарра урдирибди ва иккинчи муоамала қилишди чорлабди. Буниси эса: Шохим, ҳамма акрабала-рингиз ичиди сиз энг узоқ умр кўрар экансиз!" — деб аччиқ ҳақиқатни ширин сўз билан шохга етказибди. Шод бўлган подшоҳ мударбига 100 тилло мукофот берибди.
Сабр ва қаноат ҳақида гапирганда Шайх Шибилнинг нафс йўлида ит каби воулулган кимсани кўриб

йўнлангани ҳақидаги ҳикоятни келтириш ўқувчи учун таъсирсиз қолмайди албатта.

Бундай ривоятлардан ҳар бир мавзу доирасида қўллаб келтириш мумкин. Лекин, албатта, ўқувчиларнинг қабул қилишига, ёшига қараб ривоят танланади ва ҳар биридан ҳисса чиқарилади.

Ҳар қандай вазиятда ҳам ўқувчи-чи ўқувчининг руҳини хисобга олиб муоамала қилиши ва ўз шахсида бўлган ҳурматни сақлаб олиши керак.

Шарофат ТОШМИРЗАЕВА,
Ижтимоий йўналишдаги Республика махсус гимназияси олий тоғабали она тили ва факультет ўқитувчиси

Адабиёт ўқитувчисининг таълим-тарбиявий фаолияти самардорлиги, ўқувчи маънавиятини шакллантириш имконияти унинг нутқ маданияти даражасига, нотиклиги ва муомала санъатига ҳам боғлиқ. Ўқувчи нутқидан унинг билими, маълумотлилиги даражаси, ишонтириш санъати, тарбиялаш маҳорати, маънавий-ахлоқий ривожланганлик даражаси ўз ифодасини топади. Нутқ одоби ўқувчи шахсининг маънавий етулигидан далолат беради. Ўқувчи нутқи ўқувчи учун ҳамма-намуна бўлиб хизмат қилади. Ўқувчи ундан ибрат олишга интилади. Нутқ ўқувчи шахсининг инъикоси, маънавий-ахлоқий фазилатлари ривожланганлигининг ифодасидир. Адабиёт муаллими-нуқсонсиз нутқга эга бўлиши шарт. Адабиёт дарсларининг муваффақияти тарбия ва таълим имкониятларининг самардорлиги, ўргатиш ва ўзлаштириш ҳам қўл жихатдан нутқ одоби ҳамда нотикликка боғлиқ бўлади. Чунки ўқувчи бир сўз билан ўқувчининг руҳий ҳолатини ўзгартиришга қодир шахс. Ўқувчининг ўзлаштириш даражаси қўл жихатдан унинг руҳиятига боғлиқ.

Ўқувчининг хурсанд ва қўноқ кайфиятда машғулотларни ўзлаштириш имкониятини юқори бўлиши психологик томондан ҳам таъкидланган. Унинг руҳий ҳолати устоз муносабатига: муомаласи ва нутқ-кига боғлиқ ҳолда ўзгартирилади. Ўқувчи нутқининг икчан ва маънодорлиги, жозибадорлиги ўқувчилар диққатини жалб этади, ёшларнинг эстетик заъфини тарбиялайди. Уларнинг тафаккурини, ҳис-туйғуларини, нутқ маданиятини ривожлантиради. Педагогик нотиклик дейилганда, адабиёт ўқитувчисининг асардаги тинимолларнинг ҳис-туйғуларини ўқувчиларга муҳриона, таъсирчан ҳолда етказиш бериши, уларга маълум даражада маънавий, руҳий, тарбиявий таъсир ўтказиши назарда тутилади. Чунки нутқ сўзловчи — ўқувчи ёки ақиблар томонидан шакллантирилган матннинг таъсири қўрилиши, воқеа бўлиш жараёни бўлиб, у фақат лисоний ҳодиса саналмасдан, руҳий ва нафосат ҳодисаси ҳам ҳисобланади.

Нотиклик учун мантиқийлик, аниқлик, раволик,

софлик, ифодалилик ва мақсадга мувофиқлик муҳим шартлардир. Нутқ чиройли, тасвирларга бой, эътиборкорона ифода этилгандагина ўқувчини мафтун этади. Адабий таълимни муваффақиятли амалга оширишда нотикликнинг имконияти тенгсиз. Негаки, нутқнинг юзага чиқишида тинловчи ўқувчи онгига, қалбига таъсир этиши аниқ бир мақсад қилиб қўлади.

Маълум бир бадий асар юзасидан иш олиб бораётган адабиёт ўқитувчиси дарс давомида асардаги табиат лавҳаларини, воқеа-ҳодисаларини, тинимолларнинг таъсири қиёфа-

зиб берилиши билан белгиланади. Ўқувчи асар ҳақра-монларининг туйғуларини қалбига қайта ишлаб, улар характеридидаги эзгу фазилатларни ўзларининг шахсий сил-фатларига айлантиришлари адабиёт дарсларида ўқувчи нутқининг тарбиявий таъсир даражасининг энг қорилигидан далолатлади.

Муомала санъати — ўқитувчи фаолиятининг ўқувчилар билан олиб борадиган машғулотларда намоён бўладиган муҳим маънавий фазилатдир. Устоз-шиғрид муносабатларида муаллимнинг муомала маданиятига эга-

лиги муҳим ўрин тутади. Адабиёт ўқитувчиси учун муомала санъати энг зарур фазилатлардан биридир. Чунки, адабиёт муаллими — ўқувчи шахсини маънавий шакллантиришга тўлиқан эга. Ўқувчи билмиларни китобни ўқиб ҳам ўзлаштириб олиши мумкин. Бирок, инсоний фазилатлар шахсларга муомала муносабатининг натижасидир. Дарсларда ўқитувчи фаолиятининг марказида ўқувчи туради. Негаки, ўқувчининг маҳорати, билими, маълумоти, шахсий сифатлари ҳаммаси ўқувчи маънавий қиёфасини шакллантиришга хизмат қилади. Ўқувчиларнинг қалбини ром этмай, уларни тарбиялаб бўлмайди. Улар билан муомалада сохталик, ясамалик, қуруқ жимжимдорлик, сунъий меҳрибонлик самара берайди.

Муомала санъати самимийликнинг, табиийликнинг,

МУОМАЛА ВА НУТҚ

у педагогикада нечоғли аҳамият касб этади

сина, ички дунёсини таъсирчан нутқ билан тавсифлаб бериш имкониятига эга бўлиши зарур. Чунки, асар ёки бадий матндаги муаллиф ёхуд асар тинимолларининг руҳий ҳолати, ички кечинмалари, ҳис-туйғулари, воқеа-ҳодисалари ва табиат тасвирларига сингдирилган бадий ифода ўқувчининг нутқи орқали ўқувчилар шурғига юктирилиши мумкин. Агар адабиёт ўқитувчиси нутқига нуқсон бўлса, бу унинг фожасидир. Сабаби, бундай ўқитувчи эстетик таъсир манбаи бўла олмайди. Натижада дарслар самаралли бўлмайди. Инсонларнинг табиатга, ҳаётга муносабати унинг нутқидан аёнлашади. Нотиклик адабий таҳлилнинг ҳам муҳим асосидир. Адабий таҳлил учун нафақат матн, унда ифодаланган туйғунинг таъсирчанлик даражаси ва унинг ўқувчиларга етказиб берилиши ҳам муҳим. Нотиклик маданияти туйғунинг ўқувчилар қалбига қай даражада етказ-

лиги муҳим ўрин тутади. Адабиёт ўқитувчиси учун муомала санъати энг зарур фазилатлардан биридир. Чунки, адабиёт муаллими — ўқувчи шахсини маънавий шакллантиришга тўлиқан эга. Ўқувчи билмиларни китобни ўқиб ҳам ўзлаштириб олиши мумкин. Бирок, инсоний фазилатлар шахсларга муомала муносабатининг натижасидир. Дарсларда ўқитувчи фаолиятининг марказида ўқувчи туради. Негаки, ўқувчининг маҳорати, билими, маълумоти, шахсий сифатлари ҳаммаси ўқувчи маънавий қиёфасини шакллантиришга хизмат қилади. Ўқувчиларнинг қалбини ром этмай, уларни тарбиялаб бўлмайди. Улар билан муомалада сохталик, ясамалик, қуруқ жимжимдорлик, сунъий меҳрибонлик самара берайди.

Муомала санъати самимийликнинг, табиийликнинг,

инсонийликнинг ҳақиқий мезонлари асосида юзага келади. Болалар, аввало, самимий инсонни, муомалали одамни, тенгдош дўстга айланб кетган, ўз шахси билан ибрат бўла оладиган устозни севадилар. Ўқувчилар ўқитувчига бўлган муҳаббати орқали фан оламига кириб борадилар. Муомала санъати фанга қизиқиш ва муҳаббат уйғотишининг пойдеворидир. Бу сифат ҳар қандай ўқитувчида, ҳар қандай билимдон муоамаласида ҳам топилаётганлиги. Бунинг учун ўқитувчида топқилдиқ, ҳозиржавоблик, ўқувчиларга умумий ва ҳар бирига мос муомала-муносабат кўрсатиш қобилияти бўлмоғи лозим. Ўқувчилар билан чин дилдан, очинчасига гаплашиш, уларга ўз сўзи орқали таъсир этиш ва муаммоларни ҳал қилишда қўмақлаштириш, фақат рост сўзлаш лозим. Муомала санъатига эга бўлмаган ўқувчи ўқувчи ҳисобига таъсир этишга қодир эмас. Ўқувчи ўрганиётган билим ва қўникмаларнинг ўзи учун муҳимлигини ҳис қилиши ундаги маънавий фазилатларнинг таркиб топётганлигидан далолатлади.

Мажбурият ўқитиш бадий тафаккурини, шахсининг ҳурлигини поймол қилиш демокдир. Муомала санъати ўқитувчи билим ва қўникмаларнинг ўзи учун муҳимлигини ҳис қилиши ундаги маънавий фазилатларнинг таркиб топётганлигидан далолатлади.

Мажбурият ўқитиш бадий тафаккурини, шахсининг ҳурлигини поймол қилиш демокдир. Муомала санъати ўқитувчи билим ва қўникмаларнинг ўзи учун муҳимлигини ҳис қилиши ундаги маънавий фазилатларнинг таркиб топётганлигидан далолатлади.

Рўзман КЕЛДИЁРОВ,
педагогика фанлари номзоди

Найманнинг баҳори қизгалдоқ билан тароватли. Қишлоқнинг фарби — Элбегидан Омонтубагача, шимоли — Ашрафдан Бунрагача, шарқи — Тошлоқдан Ниёзтубагача минглаб гектар дашту дала-лар қизгалдоқ билан безанади.

Узоқдан қарасангиз, ҳамма жой кип-қизил бўлиб кўринади, фақат қизиллик. Яқин борсангиз, бошқа ўт-ўланлар борлигини ҳам кўрасиз: чир, кашкайғунча, жинжак, читир, так-так... Ҳар бирининг ўз ўрни, вазифаси бор. Аммо... аммо, ташқаридан, узоқ-узоқлардан, жанубдаги тоғдан қарасангиз, фақат қизгалдоқлар кўзга ташланади — киру адирларга, дашту дала-ларга қўрк берган қизгалдоқлар...

БОБОМ

Наймандан Бошқудуққа тўйга борганларга Абдураззоқ полвонниқига кўнж беришди. Ярим тунгача давом этган гуруннинг асосий мавзуси эртанги кўпқариди ким кўпроқ солим олиши ҳақида бўлди. Чавандоз полвонлар ва отларнинг имкониятлари тахмину муҳокама қилинди. Нишон, Абруй, Тожи, Турсун, Абдурашул, Абдурайим, Орол ва Кенжа Найманнинг ори учун майдонга тушадиган Шодийёр полвонга омад тилашди.

Гурун қизигандан қизиб гаштак гурунларга тусини олди. Шунда Абруйми, Нишонми, Турсунми, Тожими — кимдир сўради:

— Кенжа, мана, сен — биргадсан, биласан. Айтчи, шу коммунизм, коммунизм дейди, қанон бўлади ўзи бу коммунизм?

Кенжа бирдаг бирон бешолти лаҳза тин олди-да, шипга осилган чироққа қараб, деди:

— Коммунизм, шу... 80-йилларга бориб бўлса керак... Бу ўтган асрнинг 50-йилларида бўлган гап.

Мен катта отамни кўрмаганман. (Нишон Аҳмад ўғли 1900 йили туғилиб, 1972 йили вафот этган.) Аммо, отамнинг ҳикоялари орқали уни тасаввур қиламан. (Бобом суратга тушмаган, паспорти бўлмаган, спиртли ичимлик туғул, ҳамма лимонад ширинидадан сув ҳам йиғмаган). Отамнинг айтишича, Нишон бобо хоқор, содда, йимонли инсон бўлган. Бўш вақтларида дўмбираси қўлидан тушмаган. Унинг дўмбира чертиб айтганларидан мана бу тўрт қаторгина отам орқали бизга маълум:

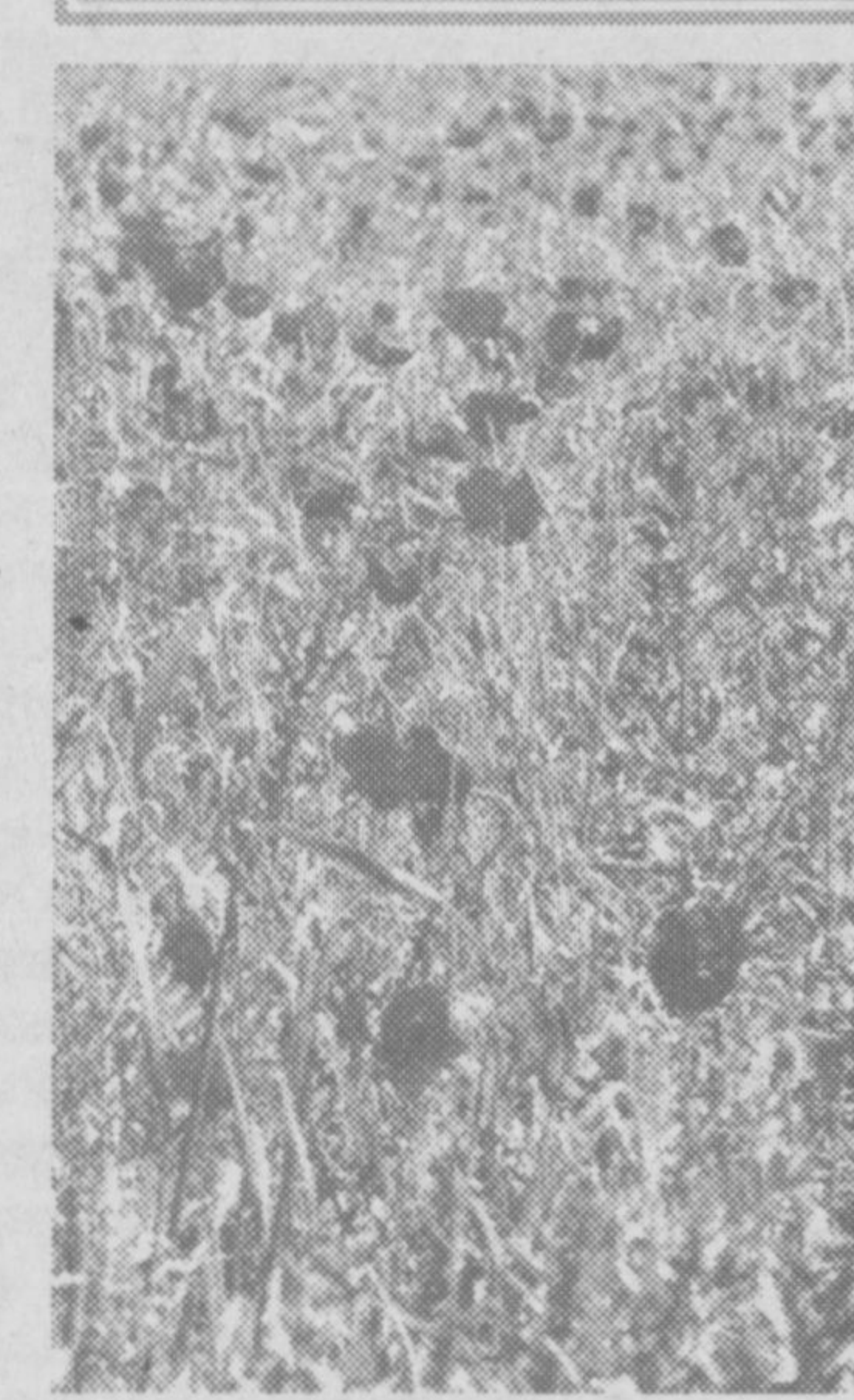
Макон тутган сени одамдод бўлди, Ютарман дегани бари мот бўлди. Утарсан дунёо, дунёо ўтарсан, Сенга келиб кимнинг кўнгли шод бўлди?...

Қачон, қаерда туғилиш ва ўлим инсон иродасидан ташқаридаги ҳодиса. Аммо туғилмоқ ва ўлмоқ орасидаги ҳаёт инсон ихтиёри ила тутилган йўл ва амаллар билан кечади.

Ўзбекистон деб аталган Ватанда туғилиб, умр кечирган Нишон бобо ҳаётининг асосий қисмини СССР деб номланмиш сохта асосларга қурилган давлатда яшаб ўтди. Коммунизм бобомлар авлодининг бир орузиғи айланган. Юртимизда у каби йўлаб, орзу қилиб ўтганлар, эҳхе, қанча эди?...

Нишон бобонинг етти нафар фарзандидан биттаси ўқиб, олий маълумот олган бўлса, ўқитишдан ошқариверларидан тўққиз нафари олий ва ўрта махсус таълим олиб, ҳозирги кунда Тошкент, Ангр-нен, Жума ва Нуробод шаҳр-ларида яшаб, меҳнат қилиш-

БОБОМ, ОТАМ ВА МЕН

моқда. Яна бир нечаси Тошкент ва Самарқанд шаҳрида тахсил олишмоқда. Улар бун-гур боболари етолмаган нарсаларга эришмоқдалар. Мақса-длари аниқ, ҳаётий ва асо-сли.

ОТАМ

1972 йили қишлоғимизга электр токи келган, отам би-ринчи бўлиб телевизор сотиб олган экан. Кўни-қўшиллар кечқурунлари уйимизга тўлиб кетарди, деб эълайди отам.

Гапни телевизордан бош-лашдан мурод, болалик дав-ридан бир ҳолат ҳеч ҳам хо-тиримдан кўтарилмайдими. Ҳар гал кечки соат 20 дан 30 дақиқа ўтганда "бир"да (Москва канали шундай деб ата-ларди халқ тилида. Тошкент эса — "икки") "Время" кўрсатуви бошлангач, албат-та, отам уни томоша қилар,

Kim edigu kim bo'ldik

тушунмасак, қизикмасак-да биз ҳам қараб ўтирар эдик. Кўрсатув охирида об-ҳаво маълумоти берилар, навбат Красноярск ўлкасига келган-да Красноярск шаҳридаги Енисей дарёси устига қурил-ган кўприк тасвири берилар, ҳар гал уни кўриб отам ўза-ча бир ҳаяжонга тушар эди...

Отам, Махмарайим Нишон ўғли 1961-64 йиллари Крас-ноярск шаҳрида ҳарбий хиз-мат ўтаган. 1963 йили Шу-шенскога, пролетарлар до-ҳийси сурғунда бўлган жойга эхкурсияга касал бўлиб қол-ганиги сабабли сафдошлар-ни билан бирга боролмаган-ларини эслаб, афсус чекиб кўярди...

Бугун Ўзбекистоннинг ўз ҳарбий қўшинлари бор. Ўзбек йигитлари ўз Ватани

тўлиб йиғлапти. "Ҳа, нима бўлди", десам, "Ўзбекистон ютказди", дейди. "Кимга?" "Японияга, тўртту нолга ют-казди". "Ҳа, энди бу ўйинда, бирда ютказса, кейинги гал, албатта, ютади", деб овутир-дим.

Бу 1996 йилги гап. Ун ёшли боланинг Ватан шаъни учун тўққан кўз ёш-лари илди отган Ватан севги-си ихзори — сўзсиз, сасиз из-ҳор эди бу...

1991 йилнинг 1 сентябри. Низомий номидаги Тошкент Давлат педагогика институ-ти (ҳозирда педагогика уни-верситети) ўзбек филология-си факультетида ўқишга кир-ган 1-курс талабаларини кат-та залга тўлашди. Факультет декани, профессор Низомид-дин Махмудов ёшларни тала-ба бўлганлигини ҳамда Ва-тан Муσταқиллиги билан та-брикледи.

Биз — мактабни энди ту-ғатиб келган 200 нафарга яқин ёшлар Ўзбекистонимиз истиклолга эришгач, унинг илк бор олий ўқув юртига ўқишга кирган дастлабки та-лабалари — муस्ताқиллик ни-ҳоллари эканлигини ўша пайтда тўла ҳис қилмаганмиз. Йиллар ўтгани сари истиклол бор буй-баста билан кўзла-римизни тўлдириди, Ватан севги-си қалбларимизни тўлдириди.

Элмурод Дўстмуродов, Аҳмад Нуробоев, Эшпўлат Чоршанбаев, Урол Эшқоби-лов — булар Қўзилқоронда ўзидан ортиб, эл-ўзи учун имкониятлари доирасида хизмат қилиб яшаб ўтганлар.

Давир Тўхилев, Кенжабой Пардаев, Исмоил Абриев, Тўйли Қувоннов... — бири профессор, бирови шифо-кор, доцент, тадбиркор, — турли касб эгалари. Уларни боғлаб турувчи бир жиҳат бор — Ватан учун ўзидан ортиб хизмат қилиш!..

Боболари, оталари етол-маган кўнлар маъсулиятини зиммасига олиб, меҳнат қила-ётган, фаолият ила Ватани-га қизгалдоқлар англик кўрк бераётган инсонлар билан фахрланмишда ҳамқишлоқ-лари.

... Хотира ва қадрлаш қўни мен қишлоғимда эдим. Бобом ва отам қабрларини зиёрат қилдим. Қабристондан қайтар эканман, шу тупроқ, шу қиз-галдоқзорлар, шу Ватан билан бир тун бир юз эканли-гимни, бобом ва отам берол-маган нарсани Ватанимга бе-ришим шартлигини, фарзан-дарларимни ҳам шундай рўхта тарбиялашим лозимлигини юракдан ҳис қилдим.

Хусан НИШОНОВ

ХАЛҚАРО СЕМИНАР ҲАҚИДА

ЎТКАЗИЛДИ

Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат ва жамият қурилиши академиясида "Темурийлар даври меъморчилиги археоматериаллари" мавзусида халқаро илмий-назарий семинар бўлиб ўтди. Европа комиссиясининг INTAS (халқаро уюшма) лойиҳаси доирасида ўтказилган ушбу семинарда Ўзбекистон, Франция, Италия, Россия ва Финляндия олимлари иштирок эттишди. Ўзбекистоннинг янги тарихи маркази, ЎзФА Археология институти, Шаҳрисабз шаҳри Амр Темур музейи халқаро INTAS лойиҳасини бажарувчи Ўзбекистондаги илмий-маданый муассасалардир. Семинар юртимиздаги маданый ёдгорликларни тиклаш ва таъмирлаш, бунинг учун аввалги қури-лиш ашёларини асл ҳолида қайта тайёрлаш, меъморий мерос ва замонавий туризм, Ўзбекистонда музейшуно-сликни ривожлантириш муаммоларига бағишланди.

Европа комиссияси INTAS уюшмаси орқали муस्ताқил давлатларга, хусусан, Ўзбекистон ва Россияга маълум иқтисодий-ижтимоий ва маданый соҳалардаги илмий-тадқиқот ишларини йўлга қўйиш учун маблағ ажратиш билан сезиларли ёрдам кўрсатмоқда. Ўзбекистонда маданый меросини манбасида оид лойиҳанинг қўллаб-қувват-ланиши бежиз эмас. Бир томондан, келажакда меъмор-чилик, ҳунармандчилик ва туризм ривожига алоқадор бўлган ушбу лойиҳа Европа комиссиясининг тадқиқот-тарақ-қиёт-технология сисемати талабларига мос келди. INTAS лойиҳаси бўйича маданый мерос ва илмий тадқиқотлар билан шуғулланаётган европалар гуруҳи ва Франция-нинг Бордо 3 университети мутахассислари яқинда Уртаер денгизи атрофидаги мамлакатларда олиб борилаётган ишлар бўйича ўз фаолиятларини мувофиқлаштирди. 1998 йилдан бу ўқаларда меъморий ва кундалик эҳтиёжлар сирланган сопол буюмлар бўйича тадқиқот-лар ўтказиб келинмоқда эди. Тадқиқот ишлари "Безак қошинлар ва сирланган сополдан фойдаланишда Марка-зий Осей ва Уртаер денгизи ҳудудларида қандай ўзаро боғлиқлик бор?" Бу ерлардаги сирланган сополларни тайёр-лаш техникаси ва нақиллари, эҳтишом, Марказий Осейга бориб тақалар?" деган қизиқарли саволларни келтириб чиқарди.

Бугунги кунда Буюк ипак йўли деб атаётган асосий қаровон йўллари ғоялар, малакалар, усталар, ҳомаиш ва тайёр маҳсулотлар, балки технология сирлар алмашину-вида асосий ўрин тутганини англаш унча қийин бўлмаса керак. Худди мана шу изланиш ва мулоҳазалар соҳа ҳо-димларини ушбу лойиҳани шиллаб чиқишга ундаган яна бир олим бўлди. Лойиҳанинг келгусида ҳунармандчилик, таъ-мирлаш ва маданый сайёҳлик соҳасидаги халқаро тадқи-қотларга ёрдам бериши айтиб ўтилди. Темурийлар даври меъморий ёдгорликлари қурилиш материаллари тадқиқига доир "ПАКТ ТЕМУР" (РАСТ TIMUR) лойиҳаси шу та-риққа юзага келди.

Тўлқин ТОҒАЕВ,
Ўзбекистоннинг янги тарихи маркази
етакчи илмий ходими

Ўзбекистон миллий истик-лол ғоссининг моҳияти ва бош мақсади — давлат муस्ताқил-лиги учун хизмат қилиш, унинг сийсий, иқтисодий, маданый-маънавий заминларини яра-тиш ва муостаҳкамлашга кенг халқ оммасини сафарбар этишдан иборат.

Миллий мафкура халқни ҳаракатга келтирувчи қудрат-ли кучдир. Ҳўш, халқимиз миллий мафкураимизнинг маъно-мо-ҳиятини чуқур англаб етилиш учун бу соҳадаги тарғибот-ташвиқот ишлари кўнгилда-гидекми? Тўғри, миллий маф-кураининг маъно-моҳиятини кўпчилик тушунади; унда миллатнинг ҳаётий манфаат-

ҒОЯВИЙ ТАРБИЯ ВОСИТА

Milliy dastur va fan

Ўзбекистон Республикаси Фанлар академиясига қарашли илмий-тадқиқот институтлари орасида «Замонавий информатсион технологиялар» илмий-техникавий маркази ўзига хос ўринга эга. Бу даргоҳ замона талабига мос равишда шаклланиб бормоқда.

Миллий дастурда таъкидланадики, «...фан — юқори малакали мутахассислар тайёрловчи ва улардан фойдаланувчи, илгор педагогик ва ахборот технологияларини ишлаб чиқувчи»дир. Шу жиҳатдан олганда, Фанлар академияси тасарруфидоги «Замонавий информатсион технологиялар» марказида кибернетика фанининг зиммасига юкланган вази­фалар баҳоли-қудрат урдаланаятганига ғувоб бўлиш мумкин. Мухбиримиз ушбу марказ бош директори ўринбосари, Кибернетика институти директори, техника фанлари доктори, профессор Шавкат Фозилов билан суҳбатлашди.

Суҳбат мавзуси эса илмий тадқиқотларнинг мақсад-мазмунини ҳамда натижаларининг ўқув жараёнига жорий қилиниши ва бунда ахборот технологияларининг аҳамиятини ёритишдан иборат. Сирасини айтганда, бугунги тадқиқотлар ҳам таракқиётни таъминловчи бир востадир.

—Биз ахборот технологияларининг тури ва миқдори кўпайган эсда яшаймиз. Менимча, мазкур марказнинг қайтадан ташкил этилганлиги ҳам ана шу ҳолат билан чамбарчас боғлиқ бўлса керак?

—Фикрингиз тўғри. Янги информатсион технологияларни яратиш, уларнинг қўлланилишини жадаллаштириш мақсадида Фанлар академияси президентининг ташаббуси билан «Кибернетика» илмий ишлаб чиқариш би­рлаш­маси «Замонавий информатсион технологиялар» илмий техникавий марказига айлантирилди. Математик моделлаштириш ва мақбул бошқаришнинг дастурий тизимларини янги информатсион технологиялар асосида юритиш бу марказ зиммасига юклатилган. Янги информатсион технологияларни республика халқ ҳўжалигининг барча соҳаларига жорий этиш мақса­дида мавжуд илмий-техникавий салоҳиятни ягона марказ атрофида би­рлаштириш, мувофиқлаштириш ва бу соҳадаги ҳаракатларни кўчатириш марказнинг устувор йўналишини сифатида белгиланди.

—Марказ қандай таркибда тўзилган?

—Илмий-техникавий марказ таркибига Кибернетика институти

ти ва «Алгоритм-инженеринг» илмий-тадқиқот институти ва «Автоматлаштириш ва ҳисоблаш техникаси» махсус лойиҳа-конструкторлик бюроси ҳамда «Фидо-бизнес» МЧЖ ки­ради.

—Энди улар ҳар бирининг фаолияти ҳақида ҳам батафсилроқ тўхталиб ўтсангиз.

—Албатта, Кибернетика институти 1966 йил 26 апрелда ташкил қилинган эди. Хозирги вақтда бу даргоҳ Республика Фанлар академиясининг энг йирик муассасаларидан биридир. Институт таркибидоги 13 та лаборатория ва 11 та илмий гуруҳда 115 нафар ходим ишляпти. Улардан 6 киши академик, 24 киши фан доктори ва 25 нафари эса фан номзодларидир. Институт фаолияти мураккаб жараёнлар ва тизимларни алгоритмлаш, моделлаш ва оптималлаш, сунъий тафаккурни аниқлаш, қарор

жисм механикаси масалаларини ечишининг ҳисоблаш усуллари йўналишида академик Т.Бўриев мактаблари вуқудга келгани, улар ҳақли равишда Ўзбекистон кибернетика ва информатсион технологиялар фанининг тамал тошини қўйишга, деб айтишга асосимиз бор. Ушбу мактаблар доирасида фундаментал ва амалий тадқиқотлар бўйича сезиларли натижалар олинди. Хусусан, алгоритмлаштиришнинг назарий асослари яратилди. Кўп қатламли муҳитларда масса силжешининг мураккаб чизиқли ва чизиксиз ностационар жараёнлари масалаларини ечишининг математик моделлари ҳамда алгоритмлари ишлаб чиқилди. Баҳони ҳисоблашга асосланган таъсирларни аниқлаш алгоритмларининг янги синфлар назарияси ва уни амалиётда қўлланнинг усуллари юзага келди. Оддий тузиладиган модуллар бўйича комбинадор сонларнинг кенг синфидан ҳисоблаб олинган фрактал гео-

метриянинг асослари, бир жинсли бўлимга ҳисоблаш тизимларини синтез қилишнинг назарий ва алгоритмик усуллари яратилди. Мураккаб фазовий конструкциялар ва тизимларни мақбуллаштириш масаласини ечишининг ҳисоблаш усуллари эга бўлди.

—Институт олимларининг фаолият доираси ҳориқий давлатлар билан ҳам боғланганим?

—Мустақил давлатлар ҳамдустлиги аъзо давлатларда ҳам худди биздаги сингари илмий муассасалар бор. Биз уларнинг иш тажрибаларини ўрганишга ҳаракат қилаймиз. Москвадаги ҳисоблаш маркази, бошқарув муаммолари, Санкт-Петербургдаги информатика ва автоматлаштириш институти билан алоқа ўрнатганмиз. Киев, Новосибирск олимлари билан ўрнатилган алоқалар натижа-сида биз уларнинг, улар эса бизнинг иш тажрибаларимизни ўрганишга муваффақ бўлганмиз. Белорусиянинг техник кибернетика, Қирғизистоннинг автоматика институти билан ўрнатилган алоқаларимиз ҳам чакки эмас. Кейинги йилларда эса ривожланган давлатлар билан ҳам ҳамкорлик ришталарини боғлашга ҳаракат қилаётганим. АКШ, Германия, Болгария, Венгрия, Польша, Руми-

лият кўрсатади. Республикамиздаги йирик саноат корхоналарини, ижтимоий-иқтисодий тармоқларини комплекс автоматлаштириш билан боғлиқ бўлган илмий-тех-шириш ва лойиҳа конструкторлик ишларини бажариш, уларни ишлаб чиқаришга бевосита татбиқ этиш билан шу институт ходимлари шуғулланиб келишляпти. Даргоҳ фаолиятини молиялаштириш асосан ҳўжалик шартномаларини бажариш ҳисобига амалга оширилди. Унинг таркибий бўлимларини бажарилаятган ҳўжалик шартномаларининг эҳтиёжларига мос ҳолда ҳамда замонавий ахборот технологиялари ютуқларини ишлаб чиқаришга улқусиз татбиқ этиб бориш талабларини келиб чиққан ҳолда шакллантирилмоқда. Институт илмий-техник салоҳияти замонавий талабларга тўла жавоб берадиган автоматлаштирилган назорат ва бошқарув тизимларини яратиш ҳамда татбиқ этиш учун етарли. Бу ерда яратилган дастурий ва техникавий воститалар «Ўзбекнефтгаз» миллий холдинг компаниясига қарашли бир қатор йирик саноат корхоналарида, жумладан Мўборак газни қайта ишлаш, «Шўртангаз» мажмуаларида, Фарғона нефтини қайта ишлаш заводида, Олмалиқ тоғ-кон металлургия комбинатида ва бошқа бир қатор йирик саноат корхоналарида жорий қилинган. Саноат корхоналари худудида атроф-муҳит экологиясини улқусиз мониторинг қилиб бориш керак. Шу боис бу ерда дастурий ва техникавий мажмуани яратиш билан боғлиқ бўлган бир қатор илмий изланиш ва лойиҳа конструкторлик ишлари ҳам бажарилмоқда.

—Бошқа бўлимлар фаолияти тўғрисида нима дея оласиз?

—Автоматлаштириш ва ҳисоблаш техникаси бўйича иختиссолаштирилган лойиҳалаш конструкторлик бюроси ҳам серкирра фаолият олиб боради. У Ўзбекистон Республикаси бошқариш органларида ахборотларни қайта ишлаш ва тегишли жойларга узатиш, назорат қилиш тизимлари дастурий воститаларини яратиш ва амалиётда жорий қилиш билан шуғулланади. Республика Президенти, Президент девони, Вази­рлар Маҳкамаси, Олий Мажлис, вилоят ва туман ҳокимликлари, вазирилари ва муассасаларда давлат ҳўжатлари билан ишлашнинг ягона регламентига асосланган бу бюро Ўзбекистонда ягона ахборот жағмарасини яратиш, давлат юқори бошқарув органлари ва худудлардаги ахборот алмасувини такомиллаштиришини ўз олдига мақсад қилиб қўйган.

Х. ТҲЙМАНОВА суҳбатлашди.

Ўқувчилар ҳам танийдиган олим

Тошкент вилоят давлат педагогика институтида фаолият кўрсатаётган доцент Рисқул Ибрагимовни республикадаги миғлаб ўқувчилар, ўқувчилар танишди. Чунки у 1-синф учун математика фанидан дарслик муаллифи. Унинг кўплаб монография ва ўқув қўлланмалари илм ахли орасида маълум.

Қаҳрамонимиз Бекобод туманининг хозирги Ойбек ширкат ҳўжалигига қарашли чека, кўл ва тўқайзорлар ортидаги Колгонсир қишлоғида туғилган. Отаси Илим бува саводхон муғлалардан бири бўлган. Шу сабабдан қийинчиликларни зиммасига олиб, барча фарзандларини ўқитди, олий маълумотли қилди. Р.Ибрагимов 1969 йилда Тошкент вилоят давлат педагогика институтининг математика факультетига

даражасига етказишда ўз ҳиссасини қўшди. 1986-1992 йилларда бошланғич таълим методикаси кафедрасида мудири лавозимида ишляди.

Рисқул аканинг феъллида ўз фаолиятини доим қонимаслик туйғуси ҳукмрон. Шу боисдан у кафедра мудирилгини ўз хоҳиши билан вақтинча тарқ этиб, 1992-1995 йиллар мобайнида Низомий номидаги ТДПУ умумий педагогика кафедрасида кундузги докторантура бўлимида иш бошлади ва «Бошланғич мактаб ўқувчиларида билиш фаолиятини шакллантиришнинг дидактик асослари» мавзусидаги докторлик диссертацияси устида иш олиб борди. Докторантура муддати тугаган, Р.Ибрагимов ана ТВДПИга қайтиб, бошланғич синфларда педагогика ва психология кафедрасига мудирилик қилди.

Fanimiz fidoyilari

2000-2001 йилларда у қоқоз тили ва адабиёти каллиграфия ва педагогика кафедрасига мудирилик қилиб келмоқда.

2001 йилнинг 25 декабрь куни Р.Ибрагимов педагогика фанлари доктори илмий даражаси учун докторлик диссертациясини муваффақиятли ҳимоя қилди.

2002 йилда Халқ таълими вазирилгининг дарсликлар бўйича бўлиб ўтган танловда доцент Р.Ибрагимовнинг «Математика» дарслиги ва ўқувчилар учун методик қўлланмаси голиб бўлди ва нашрдан чиқарилди. 2003-2006 йиллар давомида 2-, 3-, 4-синфлар учун математика дарсликларини ёзиш бўйича шартнома тўзган. Унинг 60 дан ортиқ илмий ишлари нашрдан чиққан. Шундан биттаси монография, 2 таси дарслик, 3 таси махсус курс, 6 таси ўқув қўлланма ва илмий мақолалардир.

Рисқул ака ахил зиевлари оиласининг бошлиғидир. У киши икки ўғил ва икки қизининг отаси, умр йўлдоши Фотима опа Ангренадига 1-мактабнинг илмий бўлим мудири сифатида фаолият кўрсатмоқда.

Исомиддин ЁРМАТОВ, ТВДПИ филология факультети декани, филология фанлари доктори

КИБЕРНЕТИКА ВА КЕЛАЖАК

кабул қилишнинг назарий муаммоларини ҳал қилишга йўналтирилган.

Институтимизнинг амалий тадқиқотлари серкирра. Ахборотлар ҳимоясини дастурий жиҳатдан таъминлаш, илмий тадқиқотлар ва муҳандислик ҳисоблари учун алгоритмик тизимлар яратиш керак. Кўп боғланишли тизимлар фаолияти ва бошқаришнинг мақбул алгоритмлари, кўп поғонали ва ўзаро боғланган технология жараёнларини қайта қуриш, ташхислаш ҳам унинг зиммасига кирради.

Институтимизда кибернетика ва информатиканинг бир қатор долзарб йўналишлари бўйича тадқиқотлар олиб бориляптики, уларда шу соҳани ривожлантириш истиқболлари белгилаб қўйилган. Алгоритмик кибернетика бўйича академик В.Қобулов, математик моделлаштириш ва ҳисоблаш тажрибалари юзасидан академик Ф.Абуталиев, сунъий тафаккур ва қиёфаларни аниқлаш соҳасида академик М. Комилов, кенг қамровли масалаларни соғли-анализи ечиш усуллари бобида академик Б.Бондаренко, ахборотли ҳисоблаш тизимлари ва тармоқлари бўйича академик Т.Бекмуродов, деформацияландиган каттик

метриянинг асослари, бир жинсли бўлимга ҳисоблаш тизимларини синтез қилишнинг назарий ва алгоритмик усуллари яратилди. Мураккаб фазовий конструкциялар ва тизимларни мақбуллаштириш масаласини ечишининг ҳисоблаш усуллари эга бўлди.

—Институт олимларининг фаолият доираси ҳориқий давлатлар билан ҳам боғланганим?

—Мустақил давлатлар ҳамдустлиги аъзо давлатларда ҳам худди биздаги сингари илмий муассасалар бор. Биз уларнинг иш тажрибаларини ўрганишга ҳаракат қилаймиз. Москвадаги ҳисоблаш маркази, бошқарув муаммолари, Санкт-Петербургдаги информатика ва автоматлаштириш институти билан алоқа ўрнатганмиз. Киев, Новосибирск олимлари билан ўрнатилган алоқалар натижа-сида биз уларнинг, улар эса бизнинг иш тажрибаларимизни ўрганишга муваффақ бўлганмиз. Белорусиянинг техник кибернетика, Қирғизистоннинг автоматика институти билан ўрнатилган алоқаларимиз ҳам чакки эмас. Кейинги йилларда эса ривожланган давлатлар билан ҳам ҳамкорлик ришталарини боғлашга ҳаракат қилаётганим. АКШ, Германия, Болгария, Венгрия, Польша, Руми-

лият натижасида тайёрланаётган магистрлар ватанимиз равнақи учун ўзларининг нуносиб ҳиссаларини қўйишляди.

Институт илмий маҳсулотлари асосан, бошқариш таъмоийллари, назарий асослари, моделлаштириш усуллари ва алгоритмлардир. Шунингдек, кенг илмий ҳаҳмадаги дастур воститалари ҳам унинг илмий маҳсулотли ҳисобланади. Уларнинг 30 дан ортиғига хозирги вақтда республика патент идорасидан ғувоҳнома берилган. Мамлакатимиз нефть ва газ тармоғида, машинасозликда, транспортда, агросаноат мажмуасида ҳамда «Ўзсаноатқурилишбанк»да, соғлиқни сақлаш вазирилги 1-клиник касалхонаси, «Ўзбекистон саноат фуқаро қурилиши» давлат корпорацияси, «Орол сув қурилиши» ва бошқа ташкилотларда ана шу дастурий воститалар қўлланилмоқда.

—Марказ иختиёридаги «Алгоритм-инженеринг» институти қандай вазифаларни бажаради?

—1990 йилга қадар у махсус давлат аҳамиятига эга бўлган илмий-техкириш ва лойиҳа-конструкторлик ишларини бажарган. Аслида эса 1981 йилдан бери фа-

«ТЕАТР ИБРАТХОНАДИР»

ёхуд бир спектаклдан репортаж

Унча катта бўлмаган, ихчамгина Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузурдаги Давлат ва жамият қурилиши академияси маданият саройига аста-секин томошабинлар тушлана бошлади. Кимдир орқа уриндиқлардан жой эгалласа, яна кимдир яхшироқ томоша берилиб қолар, деган ҳаёл билан олдинги қатордан жой олади. Аксарият томошабинлар ҳолатидан қуришиб турардики, уларни бу ерга «буйнига арқон боғлагандек» олиб келишган. Айрим талабалар бир-бирларига спектакл бошланганидан кейин тил бириктириб чиқиб кетишни маслаҳатлашиса, бир чеккада турган ўқувчилар талабаларининг кўпчилиги келмаганидан хавотирда эдилар...

Нихоят, кўпчилик кутган ёки яна кимдир қочинча пайт пойлаётган вақт етиб келди. Томоша бошланди. Спектакль момонинг қушқай айбиги сурига келиб утириши ва сиқилган ўсманни қошига суриши билан бошланди. Саҳнада нима бўлаётганига ҳам қизиқмаётган бир томошабин йиғитча енидаги киз билан танишиш йўларини изляётган эди. Саҳнада эса, момонинг тузи, унинг устига ақл-фаросатли киз невараси Рушонага муаллимга аёл совчи бўлиб келди. Момо меҳмоннинг ҳурматини жойига қўйгандан сўнг, қаердан келганлигини, етти пушти ҳақида айтиб беришини сурайди. Ундан тулиқ жавоб ололмаган, яна бошқа саволлар

билан муурожаат қиладди. Жавоблардан кунгли тулмаган момо неварасини бу хонадонга келинликка берилшига рози бўлмайди. Шунда аёл момони кундирини мақсадида гоҳ «Шу қиздан бошқасини келин қилмайман», деб йилгаса, гоҳ рақсга тушиб қушқай айтиб беради.

Томоша бошланганида енидаги қиздан қизиқиб унинг исмини, яшаш манзилини, уқиқ жойини сўмоша бўлибди. Туриси, бу ерга ўқувчининг мажбурлаши билан келган эдим. Лекин спектакл давомида унга шундай берилиб кетибманки, бирдан қарсақ чалиб юборганимни ўзим ҳам билмай қолибман», деди.

Томошанинг барчага ёққанини тухтовсиз янграётган гулдурро қарсақлардан ҳам билиб олиш қийин эмасди. Ундаги воқеа қаҳрамонлари орқали қайси­дир маънода узини курган баъзи бир томошабинлар оз бўлса ҳам фикрлашга мажбур бўлишди.

Шу маънода Ҳамза номидаги Ўзбек миллий академик драма театри актёрлари ва санъат институти талабалари ижро этган «Қирмизи олма» саҳна асарини кўпчилик учун ибрат вази­фасини бажарди. Машҳур маърифатпарвар бобомиз Маҳмудхўжа Бехбудий «Театр ибратхонадир» деган экан. Бунга биз юқоридаги воқеа орқали яна бир қарра амин бўлдиқ.

22 СЕНТЯБРЬ. Ишлар қизгин. Бош қашигга вақт йўқ. Далада йиғим-терим бошланган. Бахтибек ака Ташимбетов иш билан банд. Ордан бироз вақт ўтиб, ўғли Қанат (Чирчиқ техника коллежининг 1-курс ўқувчиси) ҳам ишга машғул бўла туриб, эртага коллеж ўқувчиларини Қўйи-Чирчиқ туманига пахта йиғим-теримига олиб кетишяётганини отасига айтди.

Бу хабарни эшитган Бахтибек аканинг юзига табассум югурди. Чунки, ўғлининг пахта теримига кетаётганини эшитиб яна бир қарра унинг коллеж ўқувчиси бўлганлиги ва фарзанди эр етиб қолганлиги, му­стақил ҳаётга қанча кўй бошлаганини юракдан хис қилганди. Бахтибек ака шу жойнинг ўзида барча ишга нукта қўйиб, ўғлининг сафарига керак бўладиган нарсаларни тайёрлашга киришди.

23 СЕНТЯБРЬ. Тонг саҳарда ота-бола коллежга йўл олишди. У ерда барча ўқувчиларнинг ота-онаси йиғилганди. Ўқувчилар жўнаш вақтида Бахтибек Ташимбетов ҳам ўғли Қанат билан хайрлашди. Улар бу охириги дийдорлашув эканлигини билишмасди...

30 СЕНТЯБРЬ. Шу коллежда таҳсил олаётган Джайлаубаев Арманнинг буваси Шегирбой ота невараси аҳволдан хабар олиш учун пахта диласига борди. У жойда невараси Арман билан Қанат 28 сентябрдан буй пахта йиғим-теримига йўқлигини эшитишди. Шу ердаги ўқувчилардан болаларнинг қаердалигини сўраганда, жавоб ололмади! Шегирбой ака неварасини бирон-бир қариндошиникидамикан, деган ҳаёл билан ортга қайтди.

Йўловчи поезддаги одамлардан бир икки кун аввал икки нафар болани тепловоз босиб кетганлигини эшитишди. Бу хабар негадир Шегирбой аканинг юрагига гулгулга солди. Шу заҳоти, у ҳамқишлоғи Б.Ташимбетовга невараси ва

Қанатнинг пахтада бир неча кундан буйи йўқлигини айтиб, поездда эшитганларини сўзлаб берди...

Иккаласи талвасага тушган ҳолда Тошкент шимолий вокзалга етиб келди. Ички ишлар ходимларидан поезд босиб кетган икки нафар бола тўғрисида сўраб-суриштирди...

1 ОКТАБРЬ. Шегирбой ота ва Бахтибек акани милиция ходимлари Тўйтепа касалхонасига олиб боришди. Уларга ўша икки нафар мурдангун қийимлари кўрсатилганда, жабрдийда оталар жиғибандлари эканлигини алақачон тўшунди етганди...

2 ОКТАБРЬ. Икки фарзанд қабрга қўйилди...

Биз қаламга олаётган воқеанинг қисқача баёни шу. Энди мақсадга кўчадиган бўлсак. Таҳририятимизга Тошкент вилояти Бўстонлиқ туманининг Паргос қишлоғида яшовчи Бахтибек Ташимбетовдан шикоят хати келганди (Юқорида баён этилган воқеа ҳам шу шикоятдан таҳрир қилиниб олинган. — Ш.А).

Ундан яна бир парча келтирсак: «2002 йил 1 октябрь куни эрталаб соат 8⁰⁰ да Тошкентга келдик. Бизни темир йўли милицияси ходими, фамилияси эсимда йўқ, Огабек деган йиғит билан ички ишлар бўлими бошлиғи кўтиб турган экан. Улар бизни Тўйтепада жойлашган касалхонага олиб боришди. У ерда менга мурдаларнинг қийим-бошларини кўрсатишди. Мен бирдангина ўғлимнинг қийимларини танидим. Уларнинг жасадларини Қўйи-Чирчиқ туманидаги Тўйтепа касалхонасининг ўликхонасидан олиб чиқдик.

Фарзандларимизнинг дафн маросимидан сўнг, Шегирбой ака билан 8 октябрь куни яна Тошкентга бориб милиция ходими Огабекка учрашдик. У бизни темир йўл прокуратурасининг терговчиси Хуришуд Ушвақтовнинг олдига бошлаб борди. У эса, «Мазкур иш ҳали охирига етмади», дея жавоб берди. Биз ундан воқеа содир бўлган жойга олиб боришини сўрадик. 9-октябрь куни Қўйи-Чирчиқ

туман суд-тиббий эксперти Худойкул аканинг ҳузурига бордик. Ундан бўлган воқеанинг тўлиқ тафсилотини сўрадик. У бизга ҳулосалар хозир тайёр эмас, деб нимагадир орқага сурди. Кейин бизни, болаларни уриб кетган жойга олиб боришди — бу «Тўйтепа — Тошкент» йўналишидаги 15-километрда, аҳоли истикомат қилмайдиган, очиқ далада, поезднинг битта линияси ўтган жойда экан.

Милиция ходимларининг таҳминича, «Болалар қаттиқ чарчаб поезд йўлида бироз дам олайлик деб ўтиришган. Бирдангина тепловоз келиб қолган, шунда уларнинг иккаласи ҳам бирдангина ўрилари­дан турган. Тепловоз дастлаб болаларни анча жойга

ларча урилган зарба излари ва ҳоқазоларни кўрганларимиз суд-тиббий экспертиза берган ҳулосаларига тўғри келмайди». Ростини айтганда, бу шикоят хатида қандайдир мантиқ-унқунлари борлиги бизнинг журналистик суриштирув олиб боришимизга асос бўлди. Чунки икки нафар болани бирдангина поезд босиб кетиши ҳар бир кишида шубҳа уйғотмади!

Яхшиси, бу масалани Тошкент шаҳар транспорт прокуратураси ходимлари томонидан йиғилган ҳўжатлар, тергов ҳулосалари ва тўпланган маълумотлар орқали сиз ўқувчилар билан биргаликда мушоҳада қилсак. Ҳуллас, воқеа тизгинининг бошланиши Чирчиқ шаҳар ҳоким-

суриб борган. Улар рельсининг ўртасида бўлган» экан. 26 октябрь куни тепловоз ҳайдовчиси Иванов билан учрашдик. Унинг айтишича: «Мен тепловоз ҳайдаб келаётганимда, рельс устида икки одамнинг ётганлигини кўрдим. Уларнинг бири қимирламади, иккинчиси эса зўрга-зўрга қимирлади», деди. Милиция ходимлари дастлаб бизга бошқача тўшунтирди, тепловоз ҳайдовчиси эса, мутлақо бошқача тўшунтирди. Шу боис турли гумонлар пайдо бўлди: фарзандларимизни галамис нятли кимсалар ўлдирди, поезд йўли рельсига ташлаб кетган. Биз Қўйи-Чирчиқ туман суд-тиббий эксперти берган ҳулосалардан норозимиз. Зеро, фарзандларимизни қора ер қўйини берилшдан олдин, уларнинг жаладларини ювганимизда, одамхўр кимсалар томонидан болалар баданларига ваҳший-

тумани Айдарали маҳалласида.

Джайлаубаев Арман, Бўстонлиқ тумани Паргос қишлоғидан.

Отарбаев Нурғали, Чирчиқ шаҳри Пушкин кўчасидан.

Утешов Нуржон, Бўстонлиқ тумани Енбек жамоа ҳўжалигидан.

Суеров Нурпейс, Бўстонлиқ тумани Қушқўрган қишлоғидан.

Оразбаев Жақсилек, Бўстонлиқ тумани Қараманас қишлоғидан.

Сопина Екатерина, Чирчиқ шаҳри Рудакий кўчасидан.

Ташимбетов Қанат, Бўстонлиқ тумани Паргос қишлоғидан.

БАХТИСИЗ

миятининг 2002 йил 19-сентябрь 557-сонли қароридан сўнг бошланди. Бу қарор асосида Чирчиқ техника коллежи ўқувчилари 2002 йил 23 сентябрдан Ўрта Чирчиқ туманининг «Ўзбекистон» жамоа ҳўжалигига пахта йиғим-теримига жалб этилди.

Галпинг индальосини айтганда, йиғим-терим кўнглидагидек эди, гўё... Лекин ўқувчиларнинг айтишича, айрим ўқувчилар 3-4 кундан сўнг негадир пахта даласини тарқ этиб, уйлари­га қоча бошлайдилар...

Чирчиқ техника қасб-хўнар коллежи директори М. Саторовнинг айтишича, 27 сентябрдан 28 сентябрга ўтар кечаси таҳминан тонг саҳар 4-5 ларда пахта теримидан руҳсатсиз, яширин ҳолда 15 нафар ўқувчи кетиб қолган. Бу қуйидаги ўқувчилар: Бердалиев Абдуғани, Бўстонлиқ тумани Айдарали маҳалласидан. Жумабаев Нуржон, Бўстонлиқ

тумани Айдарали маҳалласида.

Джайлаубаев Арман, Бўстонлиқ тумани Паргос қишлоғидан.

Отарбаев Нурғали, Чирчиқ шаҳри Пушкин кўчасидан.

Утешов Нуржон, Бўстонлиқ тумани Енбек жамоа ҳўжалигидан.

Суеров Нурпейс, Бўстонлиқ тумани Қушқўрган қишлоғидан.

Оразбаев Жақсилек, Бўстонлиқ тумани Қараманас қишлоғ

Виктор Гюго (Victor Hugo) 1802 йилнинг 26 февралда Франциянинг Безансон шаҳрида...

ДУНИYO АДАБИЙОТИ
УНИВЕРСАЛ
ЧАЛИНГУНЧА
(Дам олиш саҳифаси)

Дудогингдан келган латиф нафасдан, Тингладим қалбнинг садосин, янграк. У менга айлади сирларинг ошкор...

Xullas... САҒАНАДАГИ ШАРПА
Молдавиянинг Бричани шаҳарчасидаги қабристон. Ёдгорлик лавҳалари ўрнатилган...

ВИКТОР ГЮГО

ТИНЧЛИК ВА ДЕМОКРАТИЯ РАМЗИ

ДУНИYO АДАБИЙОТИ
Модомики ёш қалбар, Бир-бирига интилар, Ковушса латиф лаблар...

САҒАНАДАГИ ШАРПА
Молдавиянинг Бричани шаҳарчасидаги қабристон. Ёдгорлик лавҳалари ўрнатилган...

сўраганларида, «Шатобриан каби буюк буюк ёш хеч ким!» дея хитоб қилган. Ваҳоланки, орадан йиллар ўтиб Гюго ўзи орзу қилган Шатобриандан ҳам улғурқ шoir бўлиб танилади...

1851-1870 йиллар кузғида Виктор Гюго ўзининг шoҳ асарлари «Хурланганлар» (1862 й.), «Денгиз заҳматкашлари» 1866, «Кулб турмучи киши» (1869 й.)...

Гар бўлмаса айтар сўзингиз, Нега шодон порлар кўзингиз? Жон олгучи бу шўх табассум, Шоҳларни ҳам қилар-ку мазлум...

Айни вақтда чеккадаги эски сағаналардан бирида ҳам шарпалар пайдо бўлишиди. Улар шу қадар эҳтиёткорона ҳаракат қилишардики, гўёки «тирилган» марҳум чўчиб, гўлмон бўлмасин деяётгандек...

Виктор Гюго XIX асрнинг 20-йилларида шoir ва ёзувчи сифатида адабиётга кириб келди. Унинг «Ода ва балладалар» (1828 й.), «Шарқона оҳанглар» (1829 й.), «Шеърий тўпламлари» (1829 й.), «Исландиялик Ган» (1823 й.), «Бюг-Жаргал» (1826 й.) каби романилари шак маънавий санъат бўлса-да, адабиёт оламида романтизм сари қўйилган дадил қадамлар сифатида танилган эди...

1870-1871 йилги Франция ва Пруссия урушида француз армияси енгилиб, Луи Наполеон империяси тахтдан кулайди. Францияда Учинчи республика эълон қилинди. Виктор Гюго ҳам қайта сўрашда ватанига қайтди. Аммо, тез орада бошланган хақ ғалаёни — Париж коммунаси кунлари адиб яна Францияни тарк этиб, Бельгияда яшашига мажбур бўлди...

Гар бўлмаса айтар сўзингиз, Нега шодон порлар кўзингиз? Жон олгучи бу шўх табассум, Шоҳларни ҳам қилар-ку мазлум. Гар мени деб дилингиз бедор, Айтмоқ уни мунчалар душвор?

Гар нимда эканлигини англагандирсиз. Демак, ҳеч қандай марҳум тирилган йўқ. Сағана, устида кулан касифат бўлиб кўринган шахс эса узок вақтдан бери тўтқин бермасдан юрган ўғри ва дайди Михаил эди. У милиция ходимларининг савий-харакатлари йўққа чиқариб, қабристонни ўзига макон айлаган, ўйрилган нарсаларини ҳам гоҳ у, гоҳ бу қабр тошлари тагига беркатар эди. Хаттоки, Михаил искочит итларни ҳам доғда қолдирарди.

Тошкент шаҳар М.Улугбек технология касб-ҳунар коллежиди ўқишни хоҳловчи абитуриентлар диққатига!

2003-2004 ўқув йилига қабул эълон қилиниши муносабати билан, шу йилнинг 30 май кунини соат 10.00дан 17.00 гача коллежда «ОЧИҚ ЭШИКЛАР» кунини бўлиб ўтади. Шу кунни сизларга коллеж ҳақидаги барча маълумотлар берилиб, ўқиш, яшаш ва дам олиш шароитлари билан таништирилади.

«ОЧИҚ ЭШИКЛАР» кунига марҳамат! Toshkent shahar M.Ulug'bek texnologiya kasb-hunar kollejida o'qishni xohlovchi abituriyentlar diqqatiga!

2003-2004 o'quv yiliga qabul e'lon qilinishi munosabati bilan shu yilning 30 may kuni soat 10.00 dan 17.00gacha kollejida «OCHIQ ESHIKLAR» kuni bo'lib o'tadi. Shu kuni sizlarga kollej haqidagi barcha ma'lumotlar berilib, o'qish, yashash va dam olish sharoitlari bilan tanishtiriladi.

HURMATLI ABITURIENTLARI! Toshkent shahri M.Ulug'bek texnologiya kasb-hunar kolleji 2003-2004 o'quv yili uchun 9-sinfni bitirganlarni quyidagi mutaxassisliklar bo'yicha o'qishga taklif etadi.

1. "Elevator, un-yorma va omuxta-em ishlab chiqarish" (o'qish davlat tilida olib boriladi) 2. "Qandolat, non va makaron ishlab chiqarish" (o'qish davlat tilida va rus guruhlarida rus tilida olib boriladi) 3. "Vinochilik texnologiyasi" (o'qish davlat tilida olib boriladi) 4. "Qishloq xo'jalik mahsulotlarini konservalash texnologiyasi" (o'qish davlat tilida olib boriladi) 5. "Oziq-ovqat sanoati jihozlarni ishlatish va ta'mirlash" (o'qish davlat tilida olib boriladi) 6. "Hisobchi buxgalter" (o'qish davlat tilida va rus guruhlarida rus tilida olib boriladi) 7. "Marketing" (o'qish davlat tilida olib boriladi) 8. "Ekologiya va atrof-muhitni muhofaza qilish" (o'qish davlat tilida olib boriladi) 9. "Yonilg'i moylash materiallari" (o'qish davlat tilida olib boriladi)

KOLLEJGA QABUL YOZMA SINOV O'TKAZILADI "Elevator, un-yorma va omuxta-em ishlab chiqarish", "Qandolat, non va makaron ishlab chiqarish", "Vinochilik texnologiyasi yo'nalishi", "Qishloq xo'jalik mahsulotlarini konservalash texnologiyasi", "Ekologiya va atrof-muhitni muhofaza qilish", "Yonilg'i moylash materiallari" ixtisosliklariga kirish uchun ona tili va kimё fanlaridan. "Oziq-ovqat sanoati jihozlarni ishlatish va ta'mirlash", "Hisobchi buxgalter", "Marketing" ixtisosligiga kirish uchun ona tili va matematika fanlaridan yozma sinov o'tkaziladi.

Manziliimiz: 700187 Toshkent shahri M.Ulug'bek tumani Qora-suv 1 daхаси, Matqobulov kўчаси, 1-«Б» уй. Автобуслар: 89, 63, 49, 21, маршрут таксилар 30, 31, 49, 78 Qora-suv 1 бекати. Маълумот учун телефонлар: 65-98-54, 65-98-52, 65-98-47, 65-98-48.

TALABGORLAR QUYIDAGI HUJATLARNI TOPSHIRISHLARI KERAK:

- kollej direktori nomiga ariza - o'rta ta'lim (9 sinf) haqidagi shahodatnoma - 6 ta fotosurat 3x4 - tibbiy ma'lumotnoma f 086 u - huddudiy kasb-hunarga yo'naltirish va psixologik-pedagogik tashxis markazi - doimiy yashash joyidan ma'lumotnoma - tug'ilganlik to'g'risida guvohnoma ko'rsatiladi (asl nusxasi)

HUJATLAR 20 MAYDAN 1 AVGUSTGACHA QABUL QILINADI

Toshkent shahri M.Ulug'bek texnologiya kasb-hunar kolleji 2003-2004 o'quv yili uchun 11-sinf negizida to'lov-kontrakt asosida sirtqi va kunduzgi bo'limlarga qabul e'lon qiladi va quyidagi yo'nalishlar bo'yicha mutaxassislar tayyorlashni amalga oshiradi.

- 1. "Donni saqlash va qayta ishlab texnologiyasi" 2. "Qandolat, non va makaron ishlab chiqarish" 3. "Hisobchi buxgalter" 4. "Vinochilik texnologiyasi" 5. "Qishloq xo'jalik mahsulotlarini konservalash texnologiyasi" 6. "Ekologiya va atrof-muhitni muhofaza qilish" B. S. avtomobil haydovchisi 7. "Yonilg'i moylash materiallari" (o'qish davlat tilida olib boriladi)

"Elevator, un-yorma va omuxta-em ishlab chiqarish", "Qandolat, non va makaron ishlab chiqarish", "Vinochilik texnologiyasi", "Qishloq xo'jalik mahsulotlarini konservalash texnologiyasi", "Ekologiya va atrof muhiti muhofaza qilish", "Yonilg'i moylash materiallari" ixtisosliklariga kirish uchun ona tili va adabiyot, kimyo fanlaridan. "Hisobchi buxgalter" ixtisoslariga kirish uchun ona tili, adabiyot va matematika fanlaridan yozma sinov o'tkaziladi.

TALABGORLAR QUYIDAGI HUJATLARNI TOPSHIRISHLARI KERAK:

- kollej direktori nomiga ariza - o'rta ta'lim (9 sinf) haqidagi shahodatnoma - 6 ta fotosurat 3x4 - tibbiy ma'lumotnoma f 086u - mehnat daftarchasidan ma'lumotnoma - ish joyidan berilgan ma'lumotnoma - pasport (guvohnoma) va harbiy xizmatga aloqadorligi haqida hujjat.

HUJATLAR 20 MAYDAN 1 AVGUSTGACHA QABUL QILINADI

ЖАДВАЛЛИ КРОССВОРДИ

Table with crossword puzzle grid and clues in Uzbek. Includes words like 'Сороблик: Равшан', 'Иситиш қурилмаси', 'Муслиқий товуш: Болловчи: Юз йил', 'Чок тури: Улкан дарахт', 'Европа давлати: Об-ҳаво: Қирғизия', 'Ранг: Абдулла Орипов шеър: Тасанно', 'Улкан сув ҳайвони', 'Аном: Узунлик ўлчови: Топа', 'Эгониндаги шаҳар: Давра кўзини', 'Нота: Ток тули: Океан', 'Қаёба томони: Рақам', 'Самойлг маркази: Пайғамбар', 'Хўл: Тилдош кишилар', 'Аёл исми: Дарё', 'Насрий асар: Пазанда анжуми', 'Ҳаво ранг: Хўл мева', 'Жада: Шарқ молнакатлари', 'Кулги', 'Мазшук: Ижодкор', 'Майда ҳашорат'

«Ma'rifat»-дан материалларни қўчириб босиб тахририят руссати билан амағга ошириши шарт. Тахририятга юборилган материаллар муаллифга қайтарилмайдди. Белис остида реклама материаллари берилди. МАНЗИЛИМИЗ: 700083, Тошкент, Матбуотчилик кўчаси, 32. E-mail: marifat@ars-inform.uz

НОМСИЗ АТИРГУЛ

Атиргуллар — энг сеvimли гул. Хушбўй-лигидан унинг гулбаргларидан мураббо ҳам қилинади. Бу гулнинг навлари шу қадар кўпки, улар қаторига яна бир хили қўшилади. Шимолий мамлакатларда устириш мумкин бўлган бу атиргул 40 даража совуққа ҳам чида бериши мумкин. Америкадаги гул кўргазмаларидан бирида янги нав ўзининг юқори баҳосини олди. Хозирча унга ном топилганча йўқ.

ЕТИ МИНГ ЙИЛЛИК ДАРАХТ

Калифорния штатидаги «Преири-Крик» кўриқхонаси ажойиб-бот-ғаройиботларга бой. Бу ерда энг қадимий дарахтлардан бири ўсади. Унинг баландлиги 72,54 метр, эни эса 5,97 метр. Олимларнинг тахминий ҳисоб-китобларига қараганда, у етти минг ёшда ва абдийлик ҳусусиятига ҳам эга бўлиши мумкин. Демак, кўриқхона ходимлари бу сирли дарахтни асраб-авайлаш, келажак авлодга етказиш тўғрисида кўпроқ қайғуриши керак.

ана shunaqa gaplar

Ma'rifat ТАБСИЛ ЭТУВИЛАР: Ўзбекистон Халқ таълими вазирлиги, Ўзбекистон Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги, Таълим ва фан ходимлари касба уюмлари Марказий Кўмитаси.

Бош муҳаррир: Ҳалим САИДОВ Тахрир хайъати: Йулдош АҲМЕДОВ, Жуманазар БЕКНАЗАРОВ, Икром БУРИБОВЕВ (бош муҳаррир ўринбосари), Шўқур ЖОНБОВЕВ, Фуриҳатин КАРИМОВ (масъул котиб), Курбонбой МАТҚУРБОНОВ, Усмонови МУСАЕВ, Абдусамат РАҲИМОВ (бош муҳаррир ўринбосари), Хулқар ТУЙМАНОВА, Нурлан УСМОНОВ, Саъдулла ҲАКИМОВ, Ўткир ҲОШИМОВ

Газета Ўзбекистон Республикаси Давлат Матбуот Кўмитасида № 20 рақам билан 12 июнь 1998 йил рўйхатга олинган. ИНДЕКС: 149, 150. G-386. Тиражи 27200. G. 1 2 3 4 5 6 Ҳақини 4 босма табоқ, Офсет усулида босилган, қозғоб бичими А-2. Навбатчи муҳаррир: Нурлан УСМОНОВ, Навбатчи: Муҳаммадjon ИСРОИЛОВ.

Баҳоси сотувда эркин нархда Pentium компьютерида Лилия БИНАШЕВА ва Малаҳат ТОШОВА саҳифалари. «Шарқ» нашриёт-матбаа акционерлик компанияси босмаҳосини. Корхона манзили: «Буюк Турон» кўчаси 41-уй. Босишга топшириш вақти — 21.00. Топшириш — 21.00.